

ლოქსები

81

კომპროზა ქართუელთა კავკას-ზე

მკწოდუ კავკასიასდო ანს დდე შენის აფსასტულისა!
შეთქმულან შენ-ზე ერთაზიად ძენი ქანთლასა სნუ-
ღასა:

ადუბად შენგან სისხლასა, უბნალოდ დაქცეულისა,
ქ ადმონთმეკად უწყალოდ შენს შონის ბოლოც
სულისა!

ქანთლიდგან მოგაფს მანადის მამულის შონა ლა-
შქანი,
წინ უჩისთავი შოუბდვის, მიწასა გააქუს ზანზანი!
კავკასო, ქანთლოს საულაგ-ზე ანიან გაფიცებულნი,
ქ მათ წინ ვენდა დაუდგნუნ ვენც მხნენი ნიკველ
ბრეულნი!

სომხეთით მოჰსჭექს სასაძღლო ძველადგან სახელად
განთქმულა!

მას-შვიგან ჰბრუნავს ცხოველად ღაგიით საძღლასა
კულავ სული!

ღე დაღისცნულნი! სომხეთის გედელნი თქუწნგან
ნგკეულნი,

მის ძეთა თქუწნის თავებით ჰეონ ახლად აფშენებულნი!

ჭაკვასო, აჰა კახნიაცა; შენ-ზე გუელ ამღვრეულენი,
მეფის იწაკლის გაწკნთნონი, გმიწებად დასახულენი!
ნუ ჰგონებ, აფხოციალიყვინ მათ შოკას ძველნი
მამაცნი:

ყოველსა დაშთა შეილენი, საშეილას-შეილად ვაკვაცნი!

ნაურჯენი უმანიც მეფისა, თუშებო მოუღალავნი,
მსდგენიან მტრითა მძვინჯანჯად, ვით მტკლანი ცხვანთა
მლაღავნი!

თქუწნი ჭიანძიე, თუშებო, ბიჭობა თქუწნი ქებულა,
მაველი თქუწნი შანადის დაღისცნულთ ქედ-სჭ
ლავსულა!

ამ გმიწულს ჯანსა ენთობნივე ჰეავს დიანსი წინა-
მმლომული,

მან თავი დაჰსდვა სხათათუს, სახელითა ჰქმნა სახელი,
ღ საკადრისად ვაკანისა გამოჩინდა ნამდვილ ქანთ-
ველად:

მტრით სიხანჯულით შეეშინა მტკვეტულთა საოცრე-
ბელად!

ჭაკვასო, ძმწოდუ! შეიძუა ჩენენიც დასამხობელი!
ვის ანა აღეცადების სული ამ აშბვის შტონობელი?
ზე მმანო, ნუ თუ ან გესმისთ მეუთას ინაკლეს კმა
მაღლით?

გვიმოხთ: «ქანთველნო, ჭეი, შაბანი! კუწთხევა თქუწნ-
და ზე-მაღლით!»

მმანო, თქუწნ ჭქმენით საქმენი, ღიანსნი თქუწნთა
წინაზანთა:
ოქვერატოქსა ემსხვერპლეთ, ვაჲ დამანთეთ წანმანთთა!
ანდღიღნო ჩუწნთა მამათა იშვებენ სანიქიოსა,
ღ გვიტუწთხებენ სახელსა, მომაკალთ მოსაღსინოსა!

კნ. ნ. ბარბალოვი.

ზ ე ა ვ ი

(პუშკინით.)

ზვიანთნი ემოგანნი, ადქაფეუქსნი,
შავთ ვლდეთ ებმვიანი, ზე-ემსხვერპიანი;
ანწივთ უნდუანი, ქანდობალთ ქანოლანი,
ენთად წეუქსად, მაღლით გვესმანი....
ღ ნიწლთა შონის, ზღვებდ მდეუვანეთა,
ვჭხედავთ მთათ წვეწთა მოუვანეთა.

ჟამს ენთხ მუნდიდან ვლდეუქსა ზეავი,
საზანოს გრგვინვით ქუწი კვეთებუქსა,

ზე ოცთ შთათმეოცის, მათ იწეო სიღრმეს,
 მანათ თხეშამადე მათ ადგუბუღ ა,
 ზე თუკვის ზვირთთა ძლიერი ღენა
 შექენებულა....

თუკო მხდვირვანკე, მანინ მისვირვიკა,
 ტანდუეულობით კმა განგუეუგეტოდა,
 მანამ უკანთ უნიცხვთა ზვირთთა
 მადი მდევანი მანჯუტედ გსწებოდა,
 ზე მას ლაშქანსა

მუნს განგეგლიჯა თოვლის ზღუდენი,
 ზე შენ გამწუკანსა
 სწულად დაგენტქო შენნი კიდენი.

შედგომ ეს ზვავი, ესეთ განაგლჯი,
 ხანგეძლივი დებულა უღნობლად ზვაკად,
 ზე თუკვი მამგი მის ქუტნი დენილა,
 მხანსა ზე ქათსა ჰსცემდისო კუჭლად
 თვსზე დგმულს ეინულს,
 კამანად შეკულს.

მას ზვაგზე ფანთო შანა ყოფილს,
 ცხენთ უნბენათ, ხანთა უბაჯავთ,
 ზე ვაჭკებისაც ქანკანთა ზურგით
 ცვირთნი შიძენი განდროუწადავთ, —
 მუნ, სადაც ესლას ის ანუ-მანკე
 მხოლოდ ცავს ჰაუნს ზე ქანთ ჰმოუნათ...

გალობა სიტყურებისა

შევიშრობ ცნემსა ჭიკთ მანულებელს,
 ტულსა დავიწვაგ დასანაცრებელს,
 ჭ მისსა ფეკფელსა, ვითა საკმელსა,
 შევქსნიწაგ სატრფოს — ჩემს სალოცველსა.

მისთ თუაღთა ხაბობს სამოთხე ჩემი,
 მისი დიშია შევების შომცემი,
 ჩემი წამწუმედი, მაცხოვნებელი,
 განმამძნობელი, გამხელეპელი.

ვითან ვადიდო სიტყურების დშენთა:
 უოკლნი კეთილნი მან შეიუნთა,
 სულსა მომბუნა ცის ნიჭი ქუსტუნად
 ჭ, თავის მკობად, მქმნა იგი მკონსად.

კნ. ნ. ბარათიოვი.

ჩ ვ ი ლ ი

მიუვანს, მიუვანს მე ცაკტივი ჩვილის უღმის,
 მაუვანს სმენა უცნაუნის მისას კმის,
 აღეს იგი ვნითა სასუფეგლის
 უაღენსების წიადთა თვისის მშობლის.

მის სოფელი უზნუნველობით შენობს,

განდა დუღის ადუქსისას ან წას ჰგებნობს;
 ნებეკობით ზე დიმილით სულადგმულობს;
 ყოველსა-ვე შეუზოგნად მჭვანეტვლობს.

ანა ფიქრობს იგი თავის ცხოვრებას,
 ან განიცდის იგი სანუთნოს გნებას,
 იგი თავის სანუკველითა შობით
 ამუნათებს თვსთა მშობულთ შინ-იქით.

იტვიტვიტე ენითა უსუსუქის,
 იტიტვიტე ვიდრე ჟამი გადაწის,
 ვიდრემდის ხან, ყნძაო. თავისუფალი,
 ან გიტყვინა სოფელი მომუდუნალა....

გნ. ნ. ბარათოვი.

ბეგელს სატროუს

სატროუგო, ჩუქნც სიუვანული ეწთხელა გვიზახხუ-
 ლებდა,
 გვათობდა, გვაუფუფუნებდა, წა ეწთხელ დატვიტ-
 ლებდა.

ბედნიეკთ დღეთა ვეწ დაჭსოვლის, ვინც ეშხის ზღუა-
 ში ანს ფულული:
 ჰაზნი, გებნობა ზე გონება გებნების მახე-ში აქნს
 ბმული.

ჩუტნ-ცა ამ გვანდ მოცულთა ვუჩა შეგნიშნეთ დღეთ
 დენა,
 ზ მნელიც ანის საყვანელთ ამ გვან საქმის-თვს
 მოცოდენა.

დაცმთა ჩუტნ ოდენ გოცოთ წანსულთა დღეთა
 ტკბილობა,
 ჩუტნისა გაზაფხულისა საყვანელთ ყვავილთ შილა-
 ლობა.

იჭნება მანდ ჰსტანიოდუ, დომელ წანსულსა შუტნებას
 ვედაჩ ჰხოვებდუ, მსჭმუნაგდუ, ჰევედნიდუ აწმეო
 დნიობას?

მაშა ისწაფუ, მოგუდი, შთახედუ ამა ჩემს გულსა, —
 მუნ ჰხოვებ შენსა შუტნებას, ტრუობის კელითა სა-
 ტულსა,

ვით მანგელ თვალთა გინილეს, იმაკ შუტნითა სახულსა,
 მართულებასა ჩემისა ფანდისა ქუტნე დატულსა.

კნ. გ. გრიბთავი.

*
 * *

ღამეს უვიან მთიებნი ნაზნი,
 ტფილისს მსუჟევენ მნათნი ლამაზნი.

შოკის ცაუწით მნათთა ღამისა
 ადუმატების სხივი მთვანისა.

ანამედ იგი, ვის ვუმწევედნებ
 ჩემის ენისა ქებისა მნობას,
 დიდებულათა გავსილ მთვანისებ
 შოკის დიატთა მხოლოდ ელაგს.

ვითან ცაუწის ახოვნებთა
 ვაღს დიდებულად შაენოვანი;
 წაგდენ სასგე აქუს სიტყვოებთა
 ნაციური მკეწდა სანდომიანი!

ვით შიშოისგანის ნახთა გუგათა ელვა-მოსილთა!
 ვითან აწგენებს დაწუთა ციმციმი მისთა დიმილთა!...

აწ კმანა, ენავ, მსდუმენ, ნუ მანდობ, ანა ვან სალი:
 მიგიცემია სწავსუვისა უგონო ვალი!

რამეძე

შამორის შემოღამება

(გმაჭინა მასტოხინიდან.)

შავმა ნისლია მისისა შუქი დაბნულა სიწყურდიანით
 შუბლსა გაწე გაუშანი მოძევისა დრუბელივით.

ანა ევროე შეამების წელი სიო, მზის სინათლე,
ერთა შქრთალი სხავი შოკანის, ვითა ქანი მოშინადე.

სშინად ცისა ჩამოდნუბლვა დამაჟიქნებს მხიანუღსა;
სშინად ბნელი დაღამება შეუინება ნადვლად გუღსა.

მაგრამ წისკან შექვივინენ ფიქნნი ჩემნი ესტეთს
სეგლას?
ნუთუ გლოვა ბუნებისა დადონებს ჩემებმ უგელას?

ანუ ესე მაუხვედნი იდუმალი ჭმუნკანება
მხოლოდ მე ჩემს საგანობელად, მხოლოდ ჩემს
გუღს ეოვინება?

ღ იქნება მისეთს გუღსა კანი ადრე დაცაესში,
რომ აქნეს მასცა დასავალი ღ ზამთანი უნუგეში;

რომ შთიები იმედისა, რომ ვანსკვლავი სინანულის,
ცხოვრებისა გზასახელა ანა დიდხანს მაგვინათის?

ანა უტხველ სიჭაბუკე დაუთნოვილავს სიბერესა,
ანა უტხველ ბედის დილა შეუცვლია შავს დამესა...

განა ვინცა მსხუცნულად ჭქმინა სიუგანუღსა
უიპედოს,
მან გუღითა დამჭყნანითა ნუთუ ოდეს განახადოს?

ფ ი ა ლ ა (*)

მიუგანს ფიალას სხეულად,
 ოდეს ღვიინას ნაშეწიკაჲლი
 ნათლხს, ღუღს, ელას მასაშიგან
 თითქოს ლაღის ნათელაწყაჲლი.

მიუგანან მოწნი ბაგენი,
 ვიხით, ღიმილით სავსენი,
 რ სიუგანულის წუთუკვილის
 კოცნითა ღამაცხობელნი.

მაგნამ ბაგესა გამშქაღსა,
 უეშხოს, ღიმილგამქქაღსა,
 შიწყენით ვუშხუწ შიღნითა,
 ვითა ფიალას ნაცაღსა.

81.

(*) ეს ლექსი აწმის გადათარგმნილი შილშუქის ენა-
 ზე ლადიშხაბლოცვისაგან რ დაბეჭდილი მის ლე-
 ქსებშით გამოცემულს ლეიბციღის ქაღაქში.

კამენსკი

აღსახრეული ქუჩებისა

მოთხრობა

(განდობილებული წესყდათ.)

მოადგმენელისაგან

წინადადებული აქ მოთხრობა ეკუთვნის წესყთის
 მწეკაღს, კამენსკის, რომელიც, ამ ოცის-თხუთმე-
 ტის წლის წინად, შემოიგანდა დიდის სიუხვით წეს-
 სეთის დიფერენციაში მოთხრობებს საუჭანგეთის
 ცხოვრებადამ. დამწეკს ადუქნეგია მან-ში მეთუ
 საუკუნე -- იგი საზანდელი საუკუნე, რომდესაც მთელი
 საქმისციანო იყო ადგებული ფიქტით, რომ ვითომც
 იმ საუკუნეს დასახრეულ-ში, ესე იგი ათასის წლის
 გასულს ქმისტეს მობიდამ, უნდა ბოლო მოჭდუ-
 ბოდა სწუჟს ქმეჭუნას. ამ დროს ანთან წაქმო-
 დგენილნი იტალიის ქალაქს ბოლონა-ში. იმნი
 უნდაწვილნი -- კაცა მ ქალა, სახელად ჟუდიო მ

ბიანკა, რომელთაც მატრონიტის-ვე ჰეგონებისათ უწითი-
 უნთი, მაგნამ, სხუაჲ-სხუას ანგარიშის-გამო ქალის
 მამისა, ვეკ ჰსწევან იგინი გულის წადილს, ჰ
 მხოლოდ მამინ მიწს-ცემათ მათ ნება შეუდგულებისა,
 რომელსაც მოხწეულა უკანასკნელი დღე უკანასკნელის
 მეთასის წლასა, ესე იგი ვადა ქუჭუნის აღსასწუ-
 ლასა. წამლიდგინეთ, წით გათავდა ეს სამწესადო
 ამბავი: მომლოდნენა ჰ თითქმის თვალთ მხედველნი
 ქუჭუნის დანდვევისა, რომელსაც თითქმის განგებ
 წამლიანდენ სხუაჲ-სხუანი საშინელნი მოვლი-
 ნებანი, — ჯუღიო ჰ ბიანკა განვიდენ სასაუღლო-სწე,
 წიად-იღეს უწითი-უნთი, ჰ ასე ცხოველად, ასე თავ-
 დაგინებთ მიეცენ ფიქსა იმ სოუელს განდასკ-
 ლისას საუკუნოს საცხოვრებლად ჰ უკანად, რომ
 შიოქეს დილას, რომელსაც განდაიანა საზარელმა
 ვადამ, ჰ ქუჭუნა ისეკ ქუჭუნად დანია, იქ ჰპოვეს,
 მათ მხურვალეთ მიჯნურთ ნაცვლად, მხოლოდ მნი
 გაცეგებულა ჰ სულ-მიღებულა გუბი. — ეს მითხ-
 რომა თავის დრო-ზე იყო კანკად მიღებულნი რუ-
 სულს უურნალებ-ში. ჰ ურთს მათგან-ში იყო კიდევ
 შენიშნული, რომ ბიანონი, ეგნეოვე მდიდარი ღო-
 რდი, რომელთაც უზინველესი პოეტი ანგლიისა,
 ვან იცის ნავდენს ათასს ჭუნტს სტურლინგს მიწს-
 ცემდომ, რომ იმას მოსულოდომ ეს სკვინველი
 ჰანკი ერთ-ერთის თავის პოემისათვისათ. რუსნიც დაუ-
 ხანბდით ჰ გადმომვიდეთ რუსნთა მკობსკელთათს
 «აღსასწული ქუჭუნისა», თუმიც ანა წინანებულის
 კელთებთის დინსების-გამო მისისა. რომელსაც

ბევრით ჩამოუვს ახლანდელს ამბავს წესეთის
 ბუნებას, ანაჲედ იმ ბუნებრივის, მდიდრის ზე მო-
 სწობილას ჰაზანსაგამო, რამდელსედაც ანის და-
 ფუჭუნებული მოთხოება, წამომდგენი ამასთანავე
 მეტად ცხოველად მაშინდელის საფუძვანეთის სუნა-
 თისა. ვამედულობთ, რომ შეთხველნი ანა განგვი-
 ცხვენ, ამ გზობით, ამ წაიწას ადამიკვისაოჯს, რომე-
 ლიც მიჰსცემს მათ მასალას ანა მოსაწყენის კით-
 ხისას.

თი

აღსასრული სოფლისა

დამდებოდა ქალაქის ბოლონისა, რომესაც ეწოთს
 ვაწროს ქუჩაში მოდიოდა დაფიქრებით ახადგაზდა
 კაცი. მათალს ტანს ესხა გრძელი ზე განიერი შავი
 წამოსახსამი. მხრებზე ვიდა აბგა ზე წელში ვრცო
 გამხანა ბზა; ფეხები ჰქონდა ამოკრული თასძის
 სანდლებითა, ველს ეშუა მბიშე ჰვანთხა ზე გულზე
 ეკედა ნაჭრების ჯუტანი. სახით ეტყობოდა მას შიდა
 მგზავრობა, ხოლო ტანთ-შემოსილესა ცხადად წამ-
 მოაჩენდა, რომ იგი იყო შიდაგამი (მლოცავი),
 მომავალი შადესტინიადამ.

დროსა მას კელმეიფე თუ გლესა თანასწორ აფუ-
 თქუაგდნენ, რომ ვნახულ მანც თავანთ სიცოცხლეში

უხილავთ წმიდა ქალაქი იერუსალიმი ზე თაყვანა ეცათ ქმისტეს საუფაგისათჳს.

მოგზაური გამოვიდა ჰატანას შეიღანსე, რომელთა იყო გადაკადრული მდინაწის ნაწიკს, მიუახლოვდა იქ მეოფს მუსულს მონასტრის, დაუკავუნა სდუფის კაწი, შექმდომ დაეზიანა ოწიგეს კელით კუწკისს ზე იწყო ლოდინა. მოისმა ჟუბის კმა ზე ჩხანური გასაღებებისა, კაწი განდო, — კმანოდა შეხედულობა ნაღიკმისისა, ტანთ-ცმა მისი, რომ იგი უყითხაჯდ შესუფაიყო სენაკს თანამომხეთა ქმისტინუთსა. იგი შევიდა ზე მიუანებულაქმნა კმიკს წაბლის ხეებ-ში.

სკულს ქალაქს ემანა, თუძცა იყო ჟუწ კიდევ ადრე.... მაკამ მაშინ, მეაიეს საუყურე-ში ქმისტეს მოზადამ, ბოლონა სხუა იყო ზე ახლანდელი ბოლონა სხუა აწის. მაშინ აწ იყო აწც ესე მადანა სასახლერი უწიცხვის სვეტებითა ზე კოლონადებოთა, რომელნიც თჳსის საღამაზით ზე მდიდრის შეხედულობით აწაცოსნებუნ ქალაქს, აწ იყო აწცა ესე ეკლესიანი, ადმუნებულნი ასასწლობით, შემკობიანი მხატვრობითა ზე კელოკნებითა, აწცა ესე მკვლანი მანმანლოხნი, მტკიცენი, დაუსწულაქუნნი, რომელნიცა დაწმთებან სასსოკნად თჳთ ადამუნებულთა მათთა. ტამაწი საწმუნოებისა. განათებულნი შინტსლის მოგონებითა უდიდესის კელოხნისათა ზე დაგვანგვინებულნი მანლოკანის აწშიებითა, ზე სხუა მკაჯანნი საუღანნი მდუთისანი, ზე თჳთ ხატნი, განმამიწნებულნი ამა საუღანთანი, გალლერეაუბი ზე აჯადეიები, — უოგულაჯე ესე, იქმნება, წამომტე-

ნაკებდა ნულიად, შეურიქვნივლად, ვაძნა ადამობრწყინდა მხოლოდ შეშფოთმ მანკადათა წელთა განსაკვირვებულად ქუჩებისა; ჰლანი კელისნისა ჯერეთ ან დახაზულ-იყო; მხატვრობა — ესე უნო, ვაძნა მსურვალე რ ცხადი საუბანი სულისა დმენთათან რ ბუნებასთან, ჯერეთ ან დაწვებულ-იყო, რ საჯვირვალსა იანადსა მისსა, მდებანესა მაწასა შინა, ჯერეთ ან მიუღო გმძნეული ძალი იგი, რომელიც სულდგმულ-აქოუს ციკსა ცილოსა სხაფით რ უკავილებითა... მუნ, სადაც მოჰსჩინან უხლა ვანიკნი, თანასწორნი ქუჩანი, ახმაკუნნი, ვაძნეშე მანკადა-უცრეიანს ოქროს ჩადახებითა რ მანძინ-ლოს თადებითა, მუნ, მკათეს საუკუნე-ში, იყვნენ ვიწრო ონდობები, ცანიელი შეადნები, ყანობი სახლები — რ მაშინ საზოგადოებათი, ვაჭრობითი, ზნეობითი რ მმანთებლობითი მდგომარეობადაც ბოლონისა, შინაური რ ვანეგანი გამანთულებად მისი — იყო ესენეთსა უნიავობასა შინა. ვნთის სიტყვით, მაშინდელი ბოლონია სეუა იყო რ ახლანდელა სხუა ანის.

— რო ვინ გამოცრულილხან, ჯუღლიო! ეუბნებოდ ადენსით მოხუცებულნი ვატნი, ოცდაათის წლის ვანდგომილი იმა მონასტინ-ში, რომელშიაც შევიდა ჩუქნი ვილიგნობი; რო ვინ გამოცრულილ ხან! მნედად-და გიცნობს ვაცვი.

— ნა ვახაკვიენულა, ვატავოსანო თუანისკო? სამის წლის მცხადნობა, საში ათასი ვენსი წასვლად მოსვლას, შრომა, ზნუნუა — დინახ-უველას ვამო-

მსცგლის.

— ამასთანავე ნადგედი, ავამყარობს ხულისა?

— დიას, წმიდაო მამაო, უმადესობაც არ იყო: უნასუსა ჯუღიომ, ზე ამ თქმასუ ღრმად აღმოიხონდა ზე ჩაჟიქნდა.

მწუხანება ანის შანგელი სიმი გულისა. ნატ-
ნის კითხვაზე ამ სიმი იწყო წკანუნი ჯუღიოს
გულში.

— კმაა, კმაა, ჯუღიო: უტყვეწუხილა, უტყვემ
ჭმუნუა. მსჯობს მიაშო — თუ სად იყავ, წოდონ
მოიადე, და გაიგე, და ნახე, და იცო ახალი შა-
ლესტინისა? ოთხჯერ ვყოფილყავ: იქ ზე გერეთ-
კე სასიამოვნოა ჩემოვს ყოველი და კი აერუსალიმისა.
ნუთუ ისე ისე იტანჯებიან ქრისტიანენი?

— ისეკ ისე, წმიდაო მამაო!

— ოხ დიქთოთ, დიქთოთ ჩემო! დადაღაჰყო
შატმა კეთილკრძალულებით: წოდის იქმნება დას-
წულუბულ-იყენენ უბადრუკებანი ჩუქნენი! წოდის
იქმნება გამოგვიიდნეს ჩუქნენ კელთაგან უწმუნოთა
საფლავი მხოლოდ-შობილასა მისა შენისა? — ოხ,
შანგანტო მეოხებისაო! წოდის იქმნები შენ გვი-
ანგინსა შინა უდუთოთა მულობულოთასა? წოდის
იქმნება, მშვიდნი მოწმუნენი შენნი თავისუფლად
მოსულ იუენენ ზე თაყვანი უცესთ შენისა უწმიდებისა
საფლავისათვს. —

ჯუღიომ უგლო, უგლო უუნა ადამადლებულსა
დადაღებასა ნატნისას, მეკე დაჰკიდა თავი ზე წაკიდა
ჟიქნში. — ფანჩესკო წამოღვა, გაადო განჯანა,

გადმოასწო შეკრული დამტკვეობანებული ქაღალდები,
 ზე მოჰყავ: ეს ანს ადრეა მოგზაურობისა ჩემისა
 იერუსალიმის; ან წინვეუთხავე ჯუღაოს, შევამოწმებ,
 შეგნიძნავ, თუ რავენი ცვლილება მომხდაცა მან
 აქეთ, ზე შეუღდა გითხვას. — შუადამემ კიდევ მოახსენა,
 მაგრამ ფანჩესკო ისევ იჯდა წიგნების სტოლ-ზე.
 ბოლოს შეცდამა ჯუღაოს ძახილმა წამოახტუნა
 შატკა. დმეტო ჩემო! აღმოიძახებდა ჯუღაო:
 ცაცამ ყუჭლას ან შეუძლიან დახსდგნეს, დავი-
 წუოს სოფელი, ამოცება? —

— ჯუღაო! შენ კიდევ ატყე ჩიხან? დარეკე, შვი-
 ლო ჩემო, დიდიანე, მოისვენე, — აა სწოლია.

— გმადლობ, ფანჩესკო! სულს მშუოთანს ან
 ეთვასება ძალი; იგი ჰბნის მისგან შიანს ზე თვს
 შექდევ უტყვებს მხოლოდ საშინელს სიზმკებს.

— ჯუღაო, რა დავებანთა, უწინდელივით მშუო-
 თავ: ნუ თუ მადლმა მდუთისამა ან დავამშვიდა შენ,
 ან გაჰყუნა წელულება გულისა შენისა? უტყვე
 სხეული, უტყვე მტყშნი: შენ გისაღავს დასაბამა
 ხეცისა, გინახავს შალესტინი.

— წმიდაო მამაო! იღუშაღი ჭმუნკანება ვითან-
 ცა ჭია უწინდელივით ჰბნის, ჰხოკნის გულისა ჩემისა;
 აკვანი ბედნიელებისა ჩემისა უწინდელივით ინწევს
 გედელთა შინა ამა ქალაქისათა... თხ ფანჩესკო!
 მე შეგონა, რომ რაკი ჩრევითა შენითა წავალ მე-
 თქა მეჩავნად, მაშინვე დავოვიწუებ ყოყუჭლთა ცოთ-
 მიდებანთა გულისათა, ყოყუჭლთა სოფლისა ამოცებათა?
 ანა, სახე დამატკობელი, დამტყუშგებელი დამდეგა

შე ყოველგან. უნთს საღამოს, წოდესაც ვაქინავეთ ხომალდი კონსტანტინოპოლში ზე შეუდგით ზღუაში ცუქვას, შეცნად წადაც მნათი მოჩვენება წამმოგვიდგა თუაღთ წინ, ცათა ზე ღელვათა საშუალ... ამ მოჩვენებას მაშინვე დაედგნა ნისლი ზე თითქმის სწულეებით დაანულა. მღუძანედ ვადევ აუწათა მოწის ზე ვუყუბებდი... ნისლი მოჰსწყუდა, უნთა-უნთ-მანუთ-ზედ აღიწინენ, განიჟანტენ ნაწყვეტი მისნი, ზე შედგომ შეცნად მომეჩუწნა სხუა ახალი, საკვირველი სახილველები: იგი იყო სახე ქაღისა, - ზე ამ სახეში ვიცან სახე ჩემის სატკუოსი, ჩემის სასუქველის ბიანკასი.

—ას უბედურო, საბწალო უმაწვილო კაცო!-იტყუდა ამოხუცით ფანჩესკო.

—მეოცეთ კადევი, — განაუბრებულა ჯუღლი: ზე ვითა ცხადად მასსოვს გამოღვიძება იგი იენუსაღიმს, დილით, წოდესაც ქაღაქა სოლომონისა წამმომიდგა ყოველითა თუსითა ვლვანებითა, ყოველითა თუსითა დიდებითა, ცისკანისა სხივთა შოწის. მასსოვს, მასსოვს ცხელად, თუ ვითან მსუწდა მეჩუწნებინა დიდებული სახილველი ესე ჩემის სასუქველის, ჩემის ბიანკასათ-ჟს, - მსუწდა, ზე სუქვილი ესე თითქმის ადმიხდა გამოხატულებასი. მეჩუწნებოდა, ვითამც იგი იყო ჩემთან ზე შე მასთან, შეთვისებული სუ-ლითა, - ზე ჩუწნ ოწნი დაჭჭუნინავდათ გუმბათსა ზედა საყდანთა დავითისა ზე სოლომონისათა, დავეწაუვ-ბოდათ ბაგათ სილუმის წყაროებს ზე ვლოცულობ-დით გოლგოთასზე.

— დედი, ადრეულებს სსსხლისა! იტყოდს ჩუ-
ნანის ვით ფანჩესკო.

— დახ, ზატვიოსანო მამო, იგი იყო აცსება,
შექმნილი ჩემის ოცნებით, რომლისაგანაც მაქვს
დატუესტვებული გკმნობა, გონება, გამოხატულება.—
ცუბალ-იუო ჯერ გამოფვიძება ძილით, განა სა-
წუხან-იუო მეკმე გამოფვიძება იმა ოცნებისგან,
ჩ სინანული ჩამომეზანა გულში... ბიანკავ, ბიანკავ!
იქნება ანდა მიმელოდე! იმანდა ჯუულიო თუაღ-
ცემლიანი: იქნება, დამუაღ მე ფიქტთა შინა შენთა
საუკუნოდ? მაგრამ ანა, ბიანკავ; მე უკუ-მოვიქედ;
მე გნახავ წენ, შენ მნახავ შე.—

— შვილო ჩემო, საბნალო ჯუულიო! ეკედნებოდ-
ფანჩესკო, დაუტევა და ქადაღლები თუსი; მოთმა-
ნებას ძეც თავი შენი, დაჰსცხნი, ცრემლი ჩ ს-
სო-წაჩკეწითილება ანს მხოლოდ კუთჭრილებს სუს-
ცისა სულისა: მხნე იუავ ჩ შეჭკნიბნე ძაღნი,

— მხნე ვიყო? ხედ-დაატანა ჯუულიომ; ანა მტე-
ნი, ზიჩისზინ რომლისაც მაჩჩვე გამხნეკვას? — ე-
ცთა, ჰსჯუულითა, სნუუს სოჟუუს უან ვჰეობ, დავთ-
გუნავ ვეხით; ვიხმანტე მძაჟანობას იქ, სადაც
სატყვიო ჩ ვედნებით ვიქა გავაწეუნა. — მაღალო
ღმერთო! რომანს იუავ შენ წინა-ადმდეუ კაცთა ბედ-
ნიერებისა? თუთ იგინი ანთან დამაწღვეველნი მანნი.
ერთი სიუწთხილით ჰჟანავს ჩემგან სიბნელეში
მანგანატსა ჩემსა, საუნჯესა ჩემსა; მეოჩე მიშო-
ნკებს თავადგან ჩ მამეკებს სამის წლას სავალზე,
შოანს, შოანს, სადაც ათასი საშინელება, ათასი

შეიშინებდა, დაეშინებდა, სიკვდილებს აწიან მხოლოდ თანამაგაღნი ჩემნი.

— შეიშინებ ჩემო! ან დააშინებ ცოდვილებს ენას? წაჭსძახა ფანანჩესკომ. ზატკს ეგონა, ჯუღალი ჭკუიდან შეიშინებდა. მაგნამ ჯუღალიმ ანაზღად დაიდანდა კმა ზე ჭკითხა:

— წმიდაო მამაო, მაუწყე მხოლოდ, მითხან ეწითი ბანკა ცოცხალია, თუ ანა?

ზატკმა ამ კითხვასე წაბებებ შეიჭმუხა ზე იწუთ ბოლოთის კვანა.

— ცოცხალია თუ ანა? მითხან, გუგედებო, ზატკოსანო ფანანჩესკო, ეუბნებოდა ჯუღალი, დაუჭინაანა ფანანჩესკოს კელია.

— ქუცუნისათვის ხომ ანდა, ზე სიციცხლისათვის დიეკთის იცის, — უნახუხა ზატკმა დაუოვნებათ ზე კელა შეიჭმედ მაუჯღა თაგან ქადადდებს.

ჯუღალიმ მსწინაფლად გააგდო კელია ზატკისა, ზე თათქის მეს-დაცემულია, გოდებათ, განდაიქცა სახეცელა-ზე.

ჯუღალი იყო ობოლი ზე კელა-ზე-კელ მოხებდა ფანანჩესკოს, ნათესავსა ზე მეცობანსა მშობულთა მისთანა. კეთილი სული, მუწნიეჩი გონება, შეხუდულება-მიიზიდავდენ, შეაკავშირებდენ მასთან მოხუცებულსა. ჯუღალი ადისდებოდა მის თვალთ წინ,

ეს იგი დასტავდა მას სიამოვნებით. — ესე ზიკ-
ველი დუღუღა სიერძასა, ესე ზიკველი დასაბამი
ცხოვრებისა, ზიკველი გომბიანი, შერძე ფაქნი,
შერძე გულის კვეთიანი, უოველივე ესე მოაგონებდა
მას წელთა სიუძმისა მისისათა; მაგნამ ფრანკესკოს
გამოცდა სოფლის ამაოება, დედა, ამბოხება, ეს
იგი განდგომილი იუქსა, მოსვენებულსა სენაკსა,
უოველის დონის-მაეობით მუცადინუობდა, წათა ჭაბუკ-
სა გულისა შინაცა მისსა დაენებდა სიძულვილუ
სიტკობებისა-დმი, წმიდანი გომბიანი საწმუნო-
ბისანი, კუთილმსახურება, სიმშვიდე, — ესე მათ უნდოდა
მოემზადებინა იგი საძვდელოდ, სასულიეროს შვი-
ლად, რომლისაც წოდება იყო იმ დროს სახელოვანი,
მატიველი ესე დიანსული.

ცხად წლის წინად დაუტევა-ანა ვაჭრობა თვის
ქალაქსა ამაღლას, მოიქცა ბოლონია-ში ერთი მდი-
დანი ესე სახელოვანი მცხოვრები მისი, სებასტიან
დიჩი, თვის მტრე წლოვანის ასულით. იგი უზი-
დავდა მონასტრის სხუა ესე სხუა ფანჩას, ესე მშინის
მისვლა-მოსვლით გაიცნა, დაუხლოვდა ვრცხას
სრულით მონასტრისას. ფრანკესკო იყო მატიონად
გამოჩენილი გრამი: გონიერება მისი, სასიამოვნო
გამოთქმა, მოთხრობა თავის-თავ გაცდასაგლისა,
დასაწულ მშვიდობიანი, კუთილი ქცევა, — მომსწონდა
სებასტიანს ესე უმეცხად დაუხლოვებდა მას. ვაჭრობი
ესე დიდი-დღე უმეცდებოდათ, ესე იგინი დასასრულ
შეიქმნენ ჭეშმარიტ მეგობრად. ფრანკესკო კშიად
ეწევიდა სებასტიანს ესე დაჭყანდა თან მოწიფე თვისა.

მცირე წლოვანნი-ჯუჯილი ზე ბანკას-ასული სება-
 იტანისა, იყვნენ თითქმის ერთას ხნასანი.-იგარიც
 ეკნეოვე ხასათით, ქცევით, სიჭსულებით-მიემსგავსე-
 ბოდნენ ერთი-მეორეს, ზე თითქმის თვთ ბუნებით
 ანუ შემთხუჭვით იყვნენ დაკვეთილ, წათამცა ოდესმე
 კუთვნილ-აყვნენ უჩთი-ერთისადმი. ხოლო ესკეთთა
 გკმნობათა ზნდიდა ზე აცხოველებდა ვშინი ერთად
 შეუკა, თამაშობა, ალყნსი.

უამსა განთიადისასა, მიუუჩებულს წუჟდიადიანს
 წალოც-ში, მდუმანედ ზე უძნაჟად, თავ-დახნდილი,
 ჰკიდა გოკოწი თავის ღელო-სე, მაგნამ წაძი ერთი,
 ზე განდაიშალა უეცრად: ფურცლენი დვიგან, გამო-
 ჰბერვენ სუნნელებასა, ზე ოქწოგანნი სხივნი მათნი
 გამოჰქეტიან სანუაღ. — ესკეთ ჰეკავის სიუვანუდიც
 თემთა შინა სამსკეთისათა, ესკეთ ანაზდად განიფუ-
 ჩქნება იგიცა სუნნელებით, შიქწნებით, განცხნობით. მა-
 გნამეგულსა, რომლიდგანაც დმოცენდებს უკავილი ესე,
 ამძმებს უკუწმ ფიქნი თითქმის ჩქანის დაჰკნობისა.

ესკეთ აღიფუოქა შიკველმა ცრფილუმამ ჯუჯილის
 ზე ბანკას შიონის. განკლეს წაოდენთამე წულთა ამ
 გნანს ნეტაქებათს მდგომანეობას-ში, სიჭანბუკე გა-
 ნიშალა შიქწნიეკებით, უმეკეს ფუჭნეულებით ზე
 გამოესალმა სიუმაწვილეს. ოხ, ვითა ცკბილ იყო,
 ვითა მსურვალ მაშინ კოცნანი მათნი!... ოხ! წაო-
 დენი გკმნობა, თავაზი, სიხანულთი გამოჰსსჭკე-
 ცდენ მევობნულთა ხვევნათა შინა, უფუუნათა თვა-
 ლთა შინა ბანკასათა; წაოდენა ცეცხლი, ელვა,
 სურვილი გამიონატეოდენ მსურვალეთა თვალთა.

შინამისას მიჯნუნიასათ! მოხუცებულნი უყუჩებდნენ მათ, ვითარცა დაძმობა, ღეოგელ იჭგია შოქს იყო მათგან; იმათ სხუთა ჰქონდათ საუბანი, სხუთა იყო იმათი ანგანა-შა, შინაგულამოსვლა, ზე ან სად ჰქონდათ იმდენი მოცა-დუეს, რომ შექნდგომოდნენ ყოველთა კვალთა აშოკობა-სათა ზე შეენცნინათ რომელიმე ბაწია ანუ შეცოდვადლება.

სებასტიანს ჰქონდა მახლობელ ბოლონიასა შუჭ-ნიეკი ბაღი. იქ სშინად მივადოდა ფანანისკო დნოს განსატანებლად თავის მეგობართან. ჯუღლიოც მათი-ნათავად დაჰქონდა წიგნებს ზეთან განჰქუებოდა, მათა-მცა იმასაც უხილას თავის ვუჯას მეგობარი — ეხილას ბანკა ზე დამტკბანა იყო მასთან ენათათ ყოფნათ.

ეწიხს ზაფხულის სადამოს, ომავ მოხუცებულნი დასეაინებდნენ ხეივანში, ათამაშებდნენ კრიელოსანს ზე ჰქონდათ დადინჯებულნი სხუთა ზე სხუთა საგან-სუ საუბანი. — უცტად მეოქეს ხეივიდამ მოესმათ ჯუქ ფუბის ვმა, მექე ლანანაკი, — ზე იმავე წამს მიხვდნენ, რომ იგანა უნდა იყვნენ ჯუღლიო ზე ბანკა, — შედგნენ ზე მიუგდეს ყუნი. ესწეთი იყო იმათი ლანანაკი:

— მე ვეჯად მიცვნიან, ჯუღლიო, ეტყოდა ბანკა: სწუჯეითი გამოცვლილან! უწინ ბაგენი შენნი ან დასდუმიდებოდნენ, ან დანიდალებოდნენ ჩემთან სალანანაკოდ, მოძალხენდი, შემაქცევდი, მანუეშებდი, ახლას ამოდ გამოველა შენგან დამილს, ამოდ დაწუნს ჩემნიცა, ადგზნულნი მხოუწვალეობთა, გამოელოდებიან კოცნათა შენთა.

— ან ბანკავ, ბანკავ! — უთხრა ჯუღლიო. — მას ნი-შნავს სამდუკავი ეგვი? ან, რომ იცოდუ თუ წა ჰტლე-

ჯეს გულისა ჩემისა, მაშინ თუ შენ შემობრუნდებოდი მე-
იყო დრო, რომ დავსაღებოდი წადაკრული ესე გვერდისაგან და
ჩემს ნამდვილ სიმოთხედ, რომელიც გარდასული
შენ ვინა ანგელოზისა ნეტ-კეთისა. მე შეგონა,
სიხანულო ჩემი, ხატობოცა ჩემი იქმნება შენთან
დაუსწულუბელი, — ღმრთივით გულგულად, გასმობ-
რებოდა შენ, მაგნამი ოცნება ესე დაბნულად აწ წა-
დაც იჭკნუელობით, დადგაც მოუთმენელის წინა-
მგონობელობით, რომელიც იფურცელ მუხუბნება მე,
რომ მოახლოვებულა ბედითი წამი, განგაშობებენ
ჩემგან ზე მიგცემენ სხვას.

სებასტიანმა დაჰსწია კალთა ფანჩქესკოს, ზე ომ-
თავე უფრო ბეჯითად მაუგდეს ყუნი.

— ვის შეუძლიან ჩემნი განშობება? ამბობდა
ბიანკა ზე ეს-სეგოდა ჯულოის: ზე ან წა ანის ეგ
შეშა, იჭკვი, ვის წა კელი აქქეს ჩემს-თან? შენა
გან, შენი, ვაჭუიტავ, ვაჭუიტავ, ჯულოი. —

გესმის, ფანჩქესკო, გესმის? გეყოდა თნითლით
ზე ჩუნიკლით სებასტიანი. ხუმრობენო, ხუმრობენო!
უბასუხებდა ფანჩქესკო.

— ახ ბიანკავ, ახ ჯულოი! კმა ჰქონს ომთავე
ზე შედ-დაატნეს ცლამა-კლუში; მკვე, დასწულეს
წა კოცნა, დაჭკნეს ფეხი ზე გაიქცნენ, ზე დიდ ხანს
ისმოდა იმათს სიწბილის კმა,

მოხუცებულნი დაწინენ სანტად, ჯემ უფურეს
უფურეს ეწმინ-ეწმინ, მემე ნიკქელ სებასტიანმა
უთხდა:

— ნახე, წა ამბავი მოხდა?

— წა ამაზვი? ჰქობსა ჟუანჩესკომ, მითომ ანა-
ჟერი. —

— იცი-ნა? მე დავაშავე, რომ წინათვე ან გატ-
ნობუ: ბიანკას ვიდუტა ჰყავს თავისი საქმით, ამ
დღეებში მოუკა ზე წაიყვანს ვიდუტა... ზე ბიანკას ან
მივტემ ჟუდიოს, ანა ზე ანა!...

— ზე განა ძალას გატანს ვინმე? გეუბნება, ვთხოვს
ვინმე, წინა-ადმდეგია ვინმე?

— ნასაკვირგელა ეხლა ეველა წინა-ადმდეგია.
ჩუტენ აქამდის ეს დაახლოება გვეგონა მეგობრობის
ნიშნად, მაგრამ ყუაგით ბეძანა ზე ვედა ვხუდავდით
ჟათეკავს.

— მითომ წა ფიქნი გაქვს?

— შენ წა იცი: ეხლა თითქმის დავაქვანგო ველი-
დამ ბედნიერება ჩემის ბიანკასი, დავაქვანგო სრუ-
ლებით... მე, უგუნუნი, რომელ მოვიფიქრებდი,
რომ კნავი გადამტეულაყო თნითინად ზე ვაგოსანა
სოლო ჩემის სახლის ესო-ში.

— მადლობელი გახლავან, სებასტიანო, ჟუდიოს
ასე გაუნატეურებანათვს. შენ ჟენ ან იცი, რომ
ჟუდიო შვილახე უჩუობესია ჩემ-თვს?

— შენ-ეი გგონია, ბიანკა ჩემი ქალი ან იოს?

მსოქვტს ზე წავიდა-წამოვიდნენ უმადუნიად. —

მაგნამ-მოკრეს დღეს, ჟუანჩესკომ ჩუტულებან-მიკრ
გაუშნავლა ჟუდიოს ვაკვირილება. ჟუდიომ დაას-
წაჟა საქმე, ზე სადამოახე, რომელსაც მსოხოვანება
წასასვლელად სებასტიანის ბად-ში, ჟუანჩესკომ
გამოუცხადა ვანდაწუგეტილი უანი; სუადეც, ხევატ,

მაჩვენებდა, უნდას მადგინებდნენ, მაგრამ ჯუღიანი, როგორც იყო, ჩაიგდო ნახვას ბიანკასა, შეიტყო საქმის ვითარება; ამ დროს შემოვიდა ბიანკას მამაც, ზე იმანაც განდაწყვეტილი გაშოუცხადდა, რომ ამის შემდგომ ადრე გაბედოს მის სახლში მისვლა ზე ხილვას ბიანკასა. ჯუღიანი ჰიანთოდა, ან იცოდა და ექნა, ზე იქნება სასახლეთაც წაჭკიდებოდა სებასტიანს, ან მიესუნა ანც სიბუცისა, ზე ანც ჭადანის მისისა-ოჯს; მაგრამ მის ჰქონდა კადეც იმედა ბიანკასა, ამის მიხედვით დაიკავა თავი ზე უსუბნად გამოვიდა სახლიდან.

ფანანჩესკო ამოვიდებოდა ჯუღიანს, მაგრამ ცდანი მისნი დაჩინენ ამოდ.

ჯუღიანს დაემატა სეკდა ზე დაუტევა უოგელი საქმე. ფანანჩესკო მსწუხდა თავისის შიანების დანდუშვას: იგი მსცდილობდა, თუმიცა ამოდ, რომ მოწაჟე მისი გუთხვალ-იყო ჰატნად, მათ უმეტეს, რომ ჯუღიანი ცხამეტის წლისა მსჯობდა უკუტეველია დუთის-მეტეუშელსა სრუტს ბიანონაში. ჯუღიანი ორის-სამის დღეობით დაუტევებდა სენაკს მამობილისას. ადრე მსწინდა ხოლმე, ენიდებოდა კაცთა, ემალეობდა ამანატთა თჳსთა, განა ნადაგებებდა შემთხვევას, რომ ეცეს საღმე მოეკნა თჳლი ბიანკასა-ოჯს... შემდგომ დაბრუნებისა დრომს სებასტიანი ზე ფანანჩესკო შეიყარნენ.

— როგორ შენ ზე შენი მოწაჟე?

— როგორ შენ ზე შენი ქალი?

— ფანანჩესკო!

— სებასტიან!

მე განდაუხვიუნენ უწითი-უწითს თვალ-ცრქელიანნი.

— ზუკანჩესკო! შიდა ვიუვნეთ ისევ მეგობრად.

— ვიუვნეთ, უოხნა ზატკმა, მე თვალთ ცრქელი
შადნიოდა.

— მეგობრობა მოხუცებულთა უნდა იყოს მტკიცე,
შეუწევველია: ანა?

— თდონდაც, მეგობრობა!

— მაშ ისევ მეგობრები ვართ?

— წასაკვირველია, სიკვდილამდინ!

მოხუცებულთ გული დაუშუქადლათ მე დასხდრენ
იგინი ხის ქუჩებში.

— ზუკანჩესკო! მე მაქვს ენთი სათხოვანნი შენთან.

— წა სათხოვანი?

— ან მინდა საცუვის ცატება. — ამ თხოვნებს
წლის წინად, სავაჭროდ მაგადლოდი ხომალდით ვენე-
ციას. უოველი საცხოვრებელი ჩემი მე ჩემის ზატა-
წას ასულისა მქონდა. თანა. ენთს დილით ჩემს
ხომალდს დაესხნენ ზღვის ავაზაკნი; დიდხანს ვიბ-
ძოლეთ, დასასწულ გვიძლიეს მათ. — ამ დროს, სად
იყო მე სად ანა. უეცრად მოგვეშველა მხნე მე
ვაგატა სტაშაონ ვენეციკელია, ჩემი ადრინდელი
ნაცნობი; ენთის შემოტევით განვიანგნა მან ავაზაკნი
მე გადაგვანჩინა მტკუნთვან მე მე საწინო ჩემი.
მამინკე, წა ან ვიტოდი, თუ წით დამემადლებინა,
ადუოქვი მე მას ნახევანი ჩემის ქონებისა. სტაშა-
ონმა უნაჩ ჩემ. წა შექნა? თუქნეი მომავიდა, წომ
იმას ზეავს ვაუა, მე მუავს ქალი, მე წა განვუცხადე

ჩემის მხედით სუბვილი იმათის შეუფუძვლადებსა, ისიც შეთანხმად დიდს კმაყოფილებათ; მივეც სიტყვას ფიტით ზე სიწმიდით. — ფრანჩესკო, ადმანსულებინე სიტყვა, ან გამატყუებინო ფიტო.

— ლოკონ, ლოკონ?

— ჯუჯლიო განვადემოთ აქედამ.

ფრანჩესკო განჰქვითა ზე წამოიწია. —

— დას ჰქვითა, მამო! უთხდა სუბასტანმა: მე ვამბობ, ლომ განვამოხეთ ჯუჯლიო დაიდენსამე ხანს აქედამ. —

— ლოკონ? სად?

— ჯუჯლიო ანის უმაწვილი კაცია, მხუჩვალეს გამოხატულებსა, მდუთის-მოყვანე, ზე დასაკვთველია იმასთჳს ადვილია ზე უნთათ სანსანგებლოც იქნება, ლომ წაგადეს ზალესტინა-ში, სილიოს ქალაქი დაგოთისა ზე სოლომონისა, მით, ლომ მოგზაურობა ესე ზანგველად, განამწავლებს ცნობათა მისთა ზე გამოადგება ზატკობაშიაც, ზე მეოხედ იხსნის განდამავლობისაგან ზე ან შეიყვანს განასაცდელსე. იუაქტე, ფრანჩესკო, გაბედე, დამაჯუედე.

— ვნახოთ, ვნახოთ-უზასუხებდა ფრანჩესკო: თუთ ჰახნიც ამ მკაზკობისა ანს მადლი მდუთისა, მაგ-ლამი შენ მათხან ღონის-მიება....

— ეგ ადვილია, თუთ მე მივცემ უოველსავე შემწეობას, თუთ მე გაგუმაწთავ ველს, ამას-თჳს ლომ ან იცია, ლოკონ მაღინს სახელი ჩემის ასულისა.

— და ველას გამანთვა უნდა? მხოლოდ უნთა აბგა, კუწანთხი... მაგლამ ზონგველი ვუთილ მნებულობა.

ჩ მადლა მდუთისა: იმათი სუიდვა აწას საყუნჯით
ან შეიძლება.

— თლონდაც, დმუნთია უოგელს გეთიფს საქმეში.

დადამდა. დამენი სამხკეთისანი აწიან ეგკეთვე
ტუჩუნა. ვითაწცა ქაღნი იქაუნნი. მოოვანე საა-
მოდ, მშუწნიუკად განანათებდა ანემატეს. დაწუნან-
და, დადუშდა უოგელი, ნიაჟა შექსდგა, ზეუკლათ
შექსწუკიტეს ზიზინი, ანდა განისძის ფოთელთ შნი-
ალი. — მხოლოდ წადაც გქმნეულებით იყო შემუს-
გებულა ჰაქნი. —

თავას მამას ბადში, იმაჟ სვივანს, იჯდა გუფდა-
ობლებული ბიანკა. ვეწდა იცნობდით ბიანკას!! მკერდი
უდელაჟდა ნადგულით, შუბლ-ზე ესას ჩქდილი ჭმუნ-
ქაქებისა; თუაღთა შინა განუქწა დეცხლია შუწნი-
წომეკლთა ცქეწლთაგან; დიშალი აწდა უთამაშებდა
გამხდაწთა დაწუთა ჩ ბაგეთა ზედა: თუძცა ამა შე-
ხედულობით იგი იყო უმეტეს დამატეწტეგებელი ეშ-
ხათა თვსითა, თითქოს დამაშეკნადი, იჯდა იგი მიუ-
დოდ თბალი ხე-ზე ჩ მწუხდა განწიონებულს ჟუღი-
ობს-თვს.

სხივი მთვანის ჩამოადგა საშუალ შტოებისა ზე განანათა გამხოლოებული სატრფო, განსხვავებული თეთნის სამოსლითა. ბიანკამ განდიჟადა თეთნს მან-მანოლოებ მხეცა-ზე გრძელი გიშეწინა თმისანი, განსწონა შავის ატლასის სატრეელი ზე წამოდგა, ახედა მოწყენით მთვანეს, ზე გადმოჰყადა-და თვალთაგან ცრემლი შესვასად ობოლის მანგარტიისა, შეშდგომ მოჰყა ესკეთ:

— დაშვე, დამეკ! დაუსწულებელ-აუოს სიბნელი შენი, ზე ანა შესტვალოს იგი დღის ელვანებაში! მიუგანახან, თაღხად-მოსილო დამეკ! შენ ხან მსგავსება საბნალოს ბიანკასი! მას ელი ეგრეთ დაუოგნებით, მთვანეო დამისაო? მას ელი? მას ველი თუთ მე, უიქედო, უნუგემო ბუნობილი ქუსტყანას შინა? იყავ უძნავ, თანამოგზაუკო ჩემო! იქნება დეტუსტეგებულმა შენის სატრეულით, განკთობილმა ადმოუთებულის საჩქად-ჩუსტნებით, სასურველმა შეგობანმა, ამავე გემნობით, ამავე ჟიქრით-შემოგხედოს შენ ზე ინუგემოს შენ-მიერ მოწყულს ქუსტყანას; მაშინ თვალნი ჩუსტნა შეაყრებანი ზე ესე შესვედნა იქნება ტობალ-შეუწად ონთა სულთა შეტა-ში, ადფერნითა უკუსტ აშიუკ სოჟლით. უტეჟე, იმან შენ-ში, ვითა სატრე-ში, წანკათხოს მოთხნობა სულისა ზე გულისა ჩემისა. მაშინ უჩვენე მას ცეცხლის ნაშეკწკალივით შიქლავაზე ცრემლი ესე, რომელსაცა ვაჟურქევე მე, შეშდგომ ჩემს მადჯანისა. გამოსაღმების დროს შენ იყავ მოწყედ თუ ვითა ვუიტე უვანესა მისა საუკუნო-და ახლა

აუწყე მან, თუ ვინა მწამს მე ფიცი ესე აქამოდღე...
 «ნუ ჰსტანო, ნუ სტინო, ბანკაჲ! მეტყოდან ინი,
 და მესადმუნოდა, ზე ამა სიტყუებ-ში თათქოს მომე-
 სმოდეს მე ახლად თუთ ვმა იმედისა. ახ იმედო,
 იმედო. ვანყო ცხოვნებისაო! ნუ განმატევებ მე
 შეტანკეულისა ცხოვნების გზა-ზე, აღმინთე ღამ-
 შანი შენა გულში ზე ნათლითა შენითა განწმდევნე
 ჩემგან ყოველი განწინაულება. ჯუღიო ეხლან იქნება
 ღოცულობდეს შინაშე ქნასტეს საფლავისა. — ნეტან
 ანს მხუტდნი მლოცველასა! ღოცვა ანს ჰანბნი
 მდუთისა, გამოსატული პაგეთა შინა კაცობნიეთა,
 ღოცვა ანს ნუგეში შეტანკეულისა. — ილოცე,
 ილოცე, ჯუღიო! ხოლო მე...

ბანკამ შეჰქმნა ქვათქვითი, თვალა მოაშოდა
 დამის მნათობს ზე განვალა ხეივანიდან — ბანკა
 თუტად გამოესაღმა ჯუღიოს იქნება საუკუნოდ,
 განა მან ანცა წიგნით, ანცა ვედრებით, ანცა
 ქადლით ანა განსტებს ფიცი თხა. —

— ბანკაჲ! უბნებოდა სებასტიან: მატრივეც მო-
 ხუტებულსა მამასა, დაზოგე ჭადანს ჩემი, ნუღან
 იყოვნი, ივანე ჯუღიო.

— სული, გული, გონება, მესსიეებსა ზე თუთ
 მხუტვალე საყვანული ჯუღიოსადმი, აღმომხდე,
 საყვანული მამავ: იქნება მხოლოდ მაშინ შეიძლე-
 ბოდეს დამოწმადება ჩემი...

— ბანკაჲ! მეტად ნუღან განმადინებს; შესაძლოა,
 ჩო დაუვიწყო თუთ მამაშვილობაც.

— ნიკვლად მე გონოვ დამსაჯო უნჩა ასული:

ცოდვალკან წინაშე შენსა...

— ბიანკაჯ! იწამე შენა ღმერთო: ნუ გამაყვანებ, ნუ მამძულე ღმერთსაც, კაცსაც. კად განდა წავიწეინდო სული! კადას მიწათ წავუჭიდვე წინაშე მსაჯულისა, წინაშე მამისა დაუსაბამოსა?

— მამაჯ, მამაჯ! ეცოდო ბიანკა, რე გხვევოდა მუხლთა მისთა: — მე ვმსახურე ღმერთს, ცრემლითა ჩემითა განვჭბან შეცოდვილებასა ჩემსა, თავს დავდებ დამნაშავედ, რე ან მოვიშლია ჯუჯიოს სიუვანულს...

ამის შემდგომ მოვიდა საქმით ბიანკასა; ადუქსა, მოვიტოვა, აღოქმულება შედიღუნის ვენეციაკოლისა: მიაღებდენ მხოლოდ გვიღსა, იმულებულსა მასუსსა, რე დასასრულ ბიანკამ გამოუცხადა მას სრული უაჩი. ცაცხუვერული საქმით ჩუმად, რომ სეზანტანამაც ვერ მსცნა, უკუ-მაიქცა თავის ქეცეანა-ში.

სეზანტანა მსწუხდა ქალის გაჯიჯივებს, თხვნიდა რე წვეს იღლეჯდა, ნანობდა აბკუს გაცეხას, რე ამბობდა-თუ კანს იტყვიანო ვენეციაკოლი, სიდაც მქონდა მას აღებ-მიცემა რე ვაჭრობის ანგანიშება, რე თათქმის სიდიდანაც ედგა მას სული რე ვაჭლეკოდა ეოველი დონის-მიება.

— დამაცა შე თავის-ნათქვამო! კანგი, კანგო, ეს სომ ასე მოხდა: ვნახოთ, თუ შენც ჯუჯიოს შეიკთავ. როგორც მე ვენეციაკოლი ვეღან წავაღ, ისე შენც შენს ჯუჯიოს ვეღანა ნახავ.

ამ დროს ფრანჩესკო შემოვიდა სეზანტანთან

სებასტანმა გააყვანა იგი ზე უთხრა: ფრანჩესკო, უნდა სჯიეს გობო: წოდება დაბნუნდეს ჯუჯილი ზე გუთხოს ბიანკა, უთხარ, რომ ბიანკა შევიდა მოლოხნათაჲთა. — ანა ჰსჯობს, რომ იმათ ნახონ ვიდრე უნდა, ან მინდა, რომ მამის უფლება დაიხვეს ზე ცოდვამ იდღესასწაულოს; უთხარ, მამას ან ვნებაჲთა, მაგნამ დას ჰქვან მამის ნება? დიდათა ჰსწამს იმას მამის ნება! დამატა-ლოგონ დამამუვდომ, ატყარა უოგელა მატავი ზე მოტყენა სანტავად. — მსოქვა ზე თავი დაუჭარა ფრანჩესკოს.

გნოს გვიანს უყან ბიანკა წარგზავნილათა უნეტაჲთა ვქსოვად ვნოს შიდაუფლს ნათესავთან. მოწუნით განატარებდა იგი მუნ დაბნულებულთა დღეთა თვსთა, განტყვებულთა თვნივქ უოგელისა ნუგეშისა, ზე ნატყვად უოგელთა სოფლისა კეთილთა დაშთენოდ მას მხოლოდ კეთნი მუხსარენი მოგონებანი ყვავილოვანთა დღეთა, მუხსარენი ვითადა თვთ იმედი ბიანკასი. —

იყო საუკუნე კაცთ სიცოცხლეში, რომელსაც ეწოდება: საუკუნე ქუჭუნის ადსასწულისა. იგი იყო მათე საუკუნე, ანუ უკეთ ვმსოქვათ, მათასე წელი ქანტეს შობადამ. დასაკვირვებელია, კაცნი მსობოვებდნენ ჩუჭულებრივ, სასოგადოებანი მძაღლებოდნენ, მეფენი ზე ქუჭუშეკვადომნი ადსასწულე-

ბუნენ საქმეთა თუსთა, თუქიტა შიძიებულ, დასაწებათ, მძულებით, — გაანა ცხოვრება ესე ზნეობითი, სასოგადობითი იყოველი იყო შეჭინებული ფაქტითა მონასტრულად სიკვდილისათა: ქრისტანენი ამა საუკუნესანა ემხადებოდნენ გადსვლად წუთის სოფელიდან დაუსრულებულს სოფელს, ემხადებოდნენ წადგენად საქმითა თუსთა წანაზე ტყეშმარტის მსჯულისა, ზე დღითი-დღე მოულოდნენ სოფლად ადსასწულსა. იქნენ მკაცრად ტყვედანი ვაცნი, რომელნიც გამოათავებდნენ ზაზისა საწინასწარმეტყველოდსა, სადაც იხსენება: იყო ს ქუტყანა ვიდრე ათას წლადამდე. ყოველი იქნენ ადულებულ ფაქტითა ამით, საქმენა, დვანდნი შეხრულდებოდნენ თითქმის თზნებ ყოველისა მონაწილეობისა; შეშწუდნენ წიკონი კეთილ-მდგომადეობისანი, ზე ყოველსა მონაწილეობისა ზე მოქმედებასა საეკლესიოთასა დაეღოთ ბეჭედი უქმობისა, რომელიც უნდა აეხსნა მხოლოდ მონახლოებულსა სასოგადოს სიკვდილისა. —

იტალიასა შინა-ც უფლებდა საწინელი ესე ზაზნი ქუტყენის ადსასწულსა. მდიდანი სიძღაბლით აწოდებდა კელს გლახაკსა ზე ეხვეწებოდა, რომ ან დამდურებოდა უწინდელის მუდრიუკობისათუს. მტკენი მტკენს უმეგობრდებოდა, ზე ყველანი სინანულით მანხულობდნენ, ლოცულობდნენ, ვითაც ვანდგომილნი სოფლისა ამითებით. ვინამდგან დღეს იყო თუ ხუად უნდა დავკა საათს ადსასწულისას, ზე უნდა მოახწია უკანასკნელმა წელმა.

ერთს ზაფხულის დღეს, სარდლთა-უკან, გამოვიდა
 და ბოლონია-ში დოცტორები, სწულა ქალაქი, დიდი
 ზე მატანა, მდიდარი ზე გლახა, ღუფელი ზე ენი.
 ბევროვდნენ ენის დიდს შეიდან-ზე ზე უფუქებდნენ
 მისის დაბნელებას.- ვითანცა კანდელი, შესკნილი სას-
 ხელით, შეზაგებული ვეძმლით, ევიდა მზე გახუნებუ-
 ლს ცა-ში. ქალაქი ემსგავებოდა დანდუტულს
 ცა-მანს, სადაც გამანა ანს დაბნელებული, უოველი
 საგანა ანს მოცული მდუმარებითა, ზე სადაც კაცნი
 შეძწუნებულნი ესკეთის სანახაობით, მუხლამოდ-
 რევიდნი, ვითილ მოწიწებით, მოცულიან საშინელსა
 საკენცელებსა.

— ცოდვალნი! მოინანიეო საქმენა! სთქვა ერთმან
 ბქალაგებულმა: დამდაბლდით მძლავრნი, იუბა-ღუო
 მტონანურნი! შეუდევით გზასა ტეშმანიტებისასა.
 მოახლიდით სას-უფუკული ცაი...

— უკადა! ემა მუო ერთმა უმეცარმა: რათ გრე-
 ბავს, რომ მანთალ მოწმუნენა შენნი დამატებდ-
 ნენ ეშმაკობიან, შეგადნენ განსადდეღისა შინა ზე
 დაემხნენ მანქეს წინაზე უღანისას ანტე ქრისტისა.

— შესვლეთ, შეხედეთ! დაიძახა მესამე: და საში-
 ნელი დრუბელი წამოვიდა! ეს მწმომკელ ანტე ქრის-
 ტე, თავისის ვკებით, რომელიც მოკაფს ბძმოლად
 ანტელოსებზე.

იმაჲ წამს საშინელი დრუბელი გარდაიხსნა, გა-
 იელვა, იწუო გვანტვინვა, ზე შებდგომ დადხანს
 იძმოდა ცა ზე ქექსენა.

მასაჲ შეიდან-ზე, ნელნელად...

ლული სებასტიანი ზე მკაქუნდა ზუგით წადაც
 ურეკლებელი ზაკი. მეტის სიმძიმით გადმოუჰანდა
 მას ტვირთი, მოეხსნა ზიკი ზე გამოუჰანტა ოქრო-
 ები. სებასტიანიმ ზედაც ან მამხვდა დაზნეულს
 ოქროებს, ზე დანაშთენს მოჰკნა ზიკი. უჰ, ნა მძიმე
 ყოჰულია ტვირთი ცოდვით! ამოთბდა თაჰისათჰს
 სებასტიანი: გინდ-ნო სულაც ზუტეჰო ეს ზულები
 აქ, ზინ ანის ამლები? ცუჰილად იჰსადე ეკვლესა-
 სი ზესაწიკაჰად. იქაც ან მიადეს. დმერთო!
 დმერთო! მოჰესწეჰოდით ამას? — გინდილე, კინდილე,
 დაჰმახა მან ენის დანიბს კაცს, ნომეჰლიც უჰჰ-
 ნებდა მოკრით: აქ მო, აქ.

გლახამ ფეხიც ან გაჰსკნა.

— მოდი, მჰაჰ, ნახეჰანი შენ, ნახეჰანი მე: ან
 მიჰჰეღე ამ ფულების მისიღვა წმიდის ზეტრეს
 მონასტრიკაჰი, ცოდვის შესამსუბჰუქებულად.

შემდგომ კაოდენსამე წამისა, მჰე ისეჰ გამოჰიდა
 ზე დამჰკადდა ცა ზე ქუცუნა.

მატკოდი, სენაკსა შინა თჰსსა, დმად ჩაფიქვე-
 ბული, იჰდა ფანჩესკო. უეცრად დაჰკაჰუნეს კანი.
 ფანჩესკო წამოდგა ზე გადო. შემოკიდა სებასტიანი.

— დაჰიდალე, ფანჩესკო, შემოკელ შენ-თან
 დასასჰენებულად. —

— მობმანდი, მობმანდი.

— შეატყუე, რა ამბავი იყო?

— რა ამბავი?

— ჯერ დაწველება მზისა; მეტყე მიწის ძმა, ანტე ქქისტეს მოსვენება.

— რას ამბობ? ოხ, ღმერთო ჩემო! მხედავთ ცოდვის გამძაგლებას? მარტო აქ ან ძიან ესწვთნი მოვლიანებანი. სსუთა ადგილთადა შინა გამოჩნდებან ხალხე ევროვე ვუდინნი გაჩსკვლავნი, ცეცხლის ბოძნი, სავკირველებანი; თუთ იგი ადგილთადა, სადაც დაბადებულა ქქისტე ღმერთი ჩუქნი, სადაც მოვლენილა სასოვნება ჩუქისა, თუთ იგი ადგილთადა თამბენ სხუა-ქ-სხუათა შეჭიჭებათა, სიუმიდსა, სენსა, მიწის ძმას. მდინარენი გამშადალან, სდუნნი გაუნულან. ზე კოგორ გგონია, ნუოუ ჩუქნიც კაცნიც-ანა ვჭებნობთ გულოში რადჯადაც ცვლილებას? სინაღისი ვის ან აწუხენს, ვის ან ამბილებს? მაგნამ ვიუვნეთ სულ-გმელნი ზე შეცოდვილებანი ჩუქნინი მოგანართთ გულოთდის მოწანებათ. —

— მაკმატე, მაკმატე, ჟრანსესკო! დადად ჭეთ სუბსტრანმა: ტკინო-ანს ცოდვა ჩემი, უსასტავეს იქმენა დაძსჯა! მე ან შეგაწუნატე ვეღობა, სკენსა სასურველისა ქალისა ჩემისა; ვემქენ წინააღმდეგ სურკალთა გულისა მისისათა; ამბობს — საწმუნებათ ზე ანგანებათ ადგილცე. უბაწო სიუვარული მისი; იგი მივეც მსხუტნებად ამისსა თავის-მოუვარებას ჩემსა... ჳთ ასულო ჩემო! სატრფოლო ასულო! მომეც მოტეება ცოდვათ ჩემთა. მოტეებასა ამას მაკუმიღვნი ღმერთსა სულისა ჩემისა განსაწმენდელად.

წმადლო მამაო, ფიანჩესკო! გმადლობ დაწიგებან-
ათჳს; შენ გირჩუნებია ჩემ-თჳს გზა ჭემშიანტე-
ზისა; დამადგინე კიდევცა მას-სე. ამ სამის წლის
წინად გთხოვე განწუგვეცა კავშირისა საშუალ ორთა
შუმანკოთა, ჩუქნიდა უწთავკამთა, აწსებათა, -ახლად
გთხოვე, გევედრები, გადგვაათ დოგოამე ესე გან-
წუგვეცილა. ჟაჭვი სიუგანჳლისა, დოგოამე მაშინ,
გვრეოგე ესლად, უოველი ჩუმა იმედი აწის დამო-
კიდებული შენ-სე. შითხან, მაწუვე, სად აწის ჳუ-
ლიო.

ფიანჩესკო უძკავად უუჩუებდა სებასტიანს. იმას
ფიქრშიანტანდ მოსგლოდა, დოწოშილასა მეფონისაშიებით
მოუყვანა სებასტიანი სინანჳლში, მაგდამ დანახა
წა თაგის სიტყვების ძადა გამოჩენილი იმა-სე, ეს
ჩუმათ კიდე იამა გუჳლში რე უთხანა: მკათხაჳ სად
აწის ჳუღიო? - ჳუღიო დანებეს შენს ასუღს მას
აქეთ, წად მე გუთხან მას: ბანკა საქეშენოთ აწდა
მსტხოგებს მეოქი.

— ახლად, ამ წამს სად აწის ის?

— ოწი თვეც აწის აწად მინახავს: ახლად ვიღას
ახსოვს ჳუღიო.

— დმენოთ დიდებულიო! იტყოდა გავდილადანა
სებასტიანი: მეოხამეჳჳ, მე, შოშვეც ძალი დანთობანდ
ცოდჳთა ჩემთა. —

მოსხმისა უკანასკნელმა თვემ უკანასკნელის წლისამ. განხუნდა ჯაჯგაწდი ცა ბოლონიისა საამოთ მინდო-
 წთა, შუტნიერთა მათა, წოყიერთ უნათა თითქოს
 ეგზნებოდათ ცეცხლი ზე ასდიოდათ საშინელი გუჯა-
 ძლია. ჩინაწი, ფშატი, ლიმონი ინდიდნენ უჯაჯგალო-
 ვანთა ფურცელთა თუსთა; ვაწდი, ჩაშახა, იასამანი
 მსჭუნებოდნენ უმიედლოდ ზე ჭკაწგაგდნენ კეთილ-სუ-
 ნელეებასა თუსსა, მხოლოდ ერთი სველიანი გვიან-
 დისა ჭკაწოდა, ადმადღებოდა, წათმცა დაობლე-
 ბული, ნადვლიანი შტოები თუსი გაწდაეშალა
 მოსაგონებლად დამახუსს ქუცუნისა სედა. მდი-
 ნაწე შექსწუდა, ტუბილია ზქაწადნი ნაკადელთა
 აწდა განისმინ, სინი აწდა ღამდგენ, მდუმანება
 ზე სიკვდილი მსუფუვეს მიღამო... შუტნიერი ბადიცა სე-
 ბასტიანისა გამოიცვალა ეგწეოვე თითქოს ცეცხლმა
 ზე ქაწიშხალმა გაქსწუა, გაქსტუსა დამატუქსწეულნი
 სიტუწიენი მისნა. მუნ მსტხოწებდა ბიანჯა, ზე
 წოდესაც გამოვიდოდა გაწწიანსუელთ კუწათა ზე
 სეიჯანთა შოწის, იტეოდით, წომ იგი იყო აწტე-
 ლოსი ცასა, გაწდმოვანწინილი ბნელსა უღანწოსა
 შინა.

ბიანჯა იყო ეგწეოუქს შუტნიერი, ვითანცა
 შიწეული დიდა საამოთისა, ზე ეგწეოვე მხიანწული,
 ვითანცა სხივი გაწაწესულისა. —

აღწესმა, სვეენამ მაშისამ მოუბწუნეს სიტოც-
 ლე ბიანჯას; ნებამა ჯუღიოს შეწთვასამ ალაყგა
 დამილი დაწუთა ჩედა მისთა, წომეღწინა უჭკნებოდნენ
 უმიედლოდ, წომ აწ უსწულდებოდა მას გუღის

საწადელი. მხოლოდ ვფუღიოპდა აკლდა, რომ ად-
ქაფებულ იყო ფილა: ბედნიერებისა... დაუბრუნებდა
მაშიდას, ბიანკა გამიფიქროდა რე დაწინააღმდეგა
სწებულს, განტრფუნადს ბაღსა შინა. რე მოუხმენე-
ლად იძახდა: ჯუღლიო? სად ანის ჯუღლიო? ან მოვა
ჯუღლიო?

იმი ღღეს ჯუღლიო დაწინააღმდეგა ვეღდა; იფიქრ
მოდო წაგალო, უბეს ვადეგ ვინილო ბიანკაო, რე
სადამოს უმის მაუხლოგდასა სკანსტიანის ბაღს,
უეცად მოესმა ვა ბიანკაო. იგი განდახტა ღობე-
ზე რე განდაესვა ბიანკას.

— შენ ხარ, ჯუღლიო?

— შენ ხარ, ბიანკა?

— ან რა ბედნიერება? იძახდა ბიანკა: განა ვი-
ღვე მოვატონებდი ნახვას? ჯუღლიო. მასუხის ნაცუ-
ლად ჰყოფნიდა რე ესევეოდა.

— ან რა ვუღენი ტანჯუა, რა ვუღენი მწუხარება გა-
მომიღლია შენს აქეთ: მხოლოდ დმეწთმა იტანს,
თუ რა ვუღენს უბადრუკება-ზე ყოფილა დაკვეილი
საბწადლო გუღლი რე, ჯუღლიო!

ამა მტანჯუას სიტუკუბით ენიშნა ჯუღლიოს სწუ-
ღი ისტოკა ბიანკას გუღლისა.

— ჯუღლიო: რატომ ანას მეტუვი, რად ხარ აგვე
ნადეღლიანი? მაუწუე. გიყვარვან ვადეგ უწინდეღლიანი?

— მიყვარხარ?... სუღი, გუღლი....

— მეუწუება, მეუწუება, ჯუღლიო... იტანა? მამამ
ხომ დაწყოდა, დამწითა ნება შენის შეწთვისა

დავალს. გექებს, გიგზავნის, მაგნამ ანგიცაუი წა
ანის მიზეზა ესწეოის უეცრანს დაღბილებისა. ჯუ-
ლიო! ახლა შენაგან, ახლა შეგვიძლიან ჯუჭანის წეწა-ც.

ჯულიო, ვითარცა განმზადებული დასასჯელად,
მსოფლიოდა ზე ვერა ძალადგა მასუხის გება. საში-
ნელმა ფიქრმა გაიელა მის გულში ზე აღმოფუთქა
შუბლ-ზე.

— ჯულიო, ჯულიო! წა ანის? წასა ჰკითი, ვუეი
წად გეცვლება? მოკედ, მოკედ ჩემდა წადად....
მომეხვიე გულ-ზე.... ბაგებით დავამშვადებ ადნეუ-
ლებსა შენსა.

— ან სოფელიო! ან კაცრო! მოჰყვა ჯულიო ამო-
ჩეწიო. მაშინ მიზნუნებენ სიღოცხლეს, წოცა
მოახლებულა უკუცე უამი ადსასწრულისა. — ოხ, წა სა-
ცოდავი სასუქანია!.... რომელი გლახა მიიღებს
ესწეოს უგვანს წყალობას? ჯუე წამტაცეს უსამათ-
ლობით უძვირფასესი საუნჯე ცხოვრებისა, ჯუე
განმაშოწეს დაშატკობელსა ანსებასა, რომელითა-
ნაც ვიუაგ იე თუთ სავანდგან შეოვიესულ გული-
თა ზე გონებითა, ზე ახლა მადლეკენ თითქმის სიკვდი-
ლის წრის გაცავესულსა სადგუნსა ამა ანსებისა
ახლა საჭინო აწ-ღა ანს იგი; განა მას,
წადცა ასულდგმულებდა უწინ ჭურჭელსა ამას,
ანა უან-გვიყოფ, მოგობოგ, გამოვჰკლეჯ ვითარცა
ნადქაწს რადსაშე მიანგანს. — ბანკავ, ბანკავ!
შენ აწდა მინდაწა: მომეც მხოლოდ სული, გული,
გემბობანა: მე მათ შევეოვიესები, ადგუნანდები,
განდავალ საუკუნოდ.... ბანკავ! უტრეე მტრეწი,
6.

გავუჩინდეთ შიშს, შიშს...

ბანკას ჯერ ვერ გავგო ადრეული მოთქმა ესე, იმიშვიდა, თნთოდა; შენძე მიხუდა, რომ იგი ელან-
ზანაკეოდა სასუფეველის მოახლოებაზე.

— აჰ ვუფლიო! კმაჰყო ბანკამ: მესმის, მესმის;
უტყვე დაჰკნას საათია აღსასრულისამ; მე ან შეშინ-
ნის; ჩუქნ ვიქმნეთ ენთად, უმცტეს ენთად, ვიდრე
აქამომდე.

— ენთად, ენთად, ბანკაჰ.....

სწული ბოლონა იყო ეკლესიებში. წმიდის
ხეცქეს საყდაში თუთ ეზასკოზოსი, შემოსილი
თოწითა სამოსელითა, გარდაიხდა დიდებთ უკა-
ნასკნელს რიგსა ქრისტიანობისას. დასასრულ ვან-
დმოვიდა წა იგი საკურთხეველით, მოეხვიგნენ მას
განეშე უწიციხენი ზატანი, დიაკვანნი, ზე მტელმა
განეს იყო შეხლოდრეკით აღგებად ზანაშვიდისა
თაკანოთაგაზე. საშინელ იყო ესე უკანასკნელი
დაძე შეათასის წლისა ქრისტეს შობიდაძე! ლოცვანი
ან ერსეოდნენ გოდებათგან: ორდანო ყრუგდებოდა
ქვაიქვათას კმაზე — ანაოდეს ზანაშვიდი ანა
ყოფილა ვრეთ აღმკრელი, ესტეთ მწანედ შეეჭთე-
ბული საშინელებასათან! ყოველნი იუგნენ დაწმუ-
ნებულნი, რომელ ესტთის საათის შემდგომ შეხვდ-
ბან, შეუვიესებან იგინი სულითა მიცვალებულებისათა,

ინილგუნ წინაზანთა თჳსთა, ადღგენილთა საუღაგე-
ბიდგან აჩნდილებიგით, საქმიითა, გკმნოთა, გონებაითა,
შეგროვდებიან ენთად ზე წანსდგებიან წინაშე დაუ-
საბამოს მსაჯულისა; დომელ თჳთ სოფელი, გა-
ნსდგამს ღა სამდგვანთა თჳსთა, ადსდგება უეცრად
მიწიდგან, ვითაწცა სასტიკი მოწამე უოველთა კაცის
მოქმედებათა, დომელ თჳთ საქმენიცა მათნი, გან-
ხონტრელებულნი, განსუდდემულებულნი, შეიჭუკ-
ვებიან სიტყვითა ზე წანმოსთქვენ სამდუკაჳს ზე
უვედნებას ვინისაზიკ კაცთა. —

საშინელ იყო ღამე-ესე წმიდის ზეტკეს ეკლე-
სიაში, უსაშინელეს იყო გაცეთ. — წუვდიდანი
დნუბულნი, ვითაწცა გეშაზნი ჯოჯოხეთისანი,
მიმოფენინაგდენ ჰაეკში. ან იყო წვიმა, გაცნა
დადღაც ნაკადელი, თითქოს გამდნანი გოგინდი
მოჭუტქვოდა ფნთეთაგან ამა გუშაზებისათა. აუუ-
დებულთა გაცეშე მათთა აზზენინისათა გაცქონდათ
წინაზანი ზე ესეთ ეწამლი ზე ბუკუსი, ქანიშხადი
წუწუნებდა, ცან ზე ჰქუჭუნას გავდიოდათ განტ-
ძელებული მიყნუებული გმინდი... შიასლოგდა
შუაღამე. —

წამოსბმული ავთმის საწუნგულით, თბასამოფუ-
შეიდი, იღგა ბიანკა მბოლოდ დანინუელს ალაგს.
საუღაგის ქუჩუნს, ყფუნებს, აკლდამები, გუბოები
ადმადდებოდნენ გაცეშე... მონისმა ფუნისაჳმა ზე
ანასტეულ ადმოსწინდა მის წინაშე ჯუელიო.

— ჯუელიო!

— ბიანკა!

ჯუღილი წაწიკითხავდა ბიანკას ლოცებ-ზე, თუ მას წაგდენი ტანჯუთა, განწინდულება სულისა ზე გულისა გამოუვლია ესკედ მტინედს ჟამს. ბიანკა წაწიკითხავდა ჯუღილის თვალე-ში, თუ ვითაწი უცნაური ცეცხლი ჰსწავდა, აოხრებდა გულისა მისსა. —

— ბიანკავ! აჰა სამეოფი ჩუქნო, ეტყოდა ჯუღილი ზე დანახებდა ეწთს საფლავს. გესმის, თუ ვითა იძვრის ადგილი, თუ ვითა გვკვირავს ცა!.....

— ოჰ, და საშიშარი ანს, ჯუღილივ!...

— ესე ანს ადსასრული ქუჩუნისა ზე კაცისა, ბიანკავ: მოვედ, მომეპუან გულ-ზე: სუდი, ამომავალი მკერდიდანამ უკათბნებულ გუოფს შენ, მოვედ, მოვედ, ბიანკავ....

— ოჰ... ვცოცხლდებით.

ამ დროს შავი ფრუბელი შეგვრთვდა საშინლად, შეიწყა ზე გაწდაიხსნა მათს თავ-ზე ელვითა ზე მუხილითა. —

— ოჰ, სასურველო ემაო! მსოქუა ჯუღილიმ ზე წაგდ-ილი მიმკვიდრებული ბიანკა. გესმის, მსტუმს უკანასკნელი საათი! მიტეოლოდებენ! გაკვირინდეთ... აი გაცოცხლდით, გაცოცხლდით... უკუნითი უკუნის-სამდე საცხოვრებლად...

— გაკ—ცოც—ხლდი—ი....

განდაიანა სასწულემა ქანისხაღმა, განკლთ
 საშინელმა შუადამეშ, ინაჟნაჟა, გათენდა, ადმუვიდა
 მზე ზე განანათა იგივე დღე, იგივე ქუცყენსა, იგივე
 ჟაჟნი.... იგივე მათნი საჭმენი....

ონი უსულთ გუჟამი იღო ბოლონის სასაფ-
 ლაჟოაზე: ერთი იყო ბიანკა, მეორე ჯუღლით....
 მოხუცებული ჟაჟნი, გათეთრებული ჭაღანით, დაზღ-
 ნილი მუხანგებით, გულაჟელადაკრეფილი, უძნაჟად
 ადგა მათ თაჟაზე, ვითანცა ციჟი მანმანელით სა-
 ხსოჟანი: გამეღულთა იტნეს მასში სებასტიანნი
 დინნი....

მეუის ერეკლე მეორის განჩინება (*)

დგითით, ეს მოწიგის დაშქობის განჩინება დაიწება ჩუშნ ერეკლე მეორის, საქათველოს მეუისაგან, თანადასწებით ჩუშნის ძის უფლის-წულის გიონგისა, ყოველად სამდუდელოთა საქათველოს ეპისკოპოსთა ზ ბწყინვალოთა თავადთა ყოველთა ჩუშნის კანის მოხელოთა ზ შედგომთა დაბაზის ეკთა, ზ ყოველთა სამდუდელოთა დასთა, ეგნეთვე ყოველთა

(*) დიდი ხანი ან ანის, წაღ მოგინოკეთ ესე დოკუმენტი, საიდგანაც მკითხველი თითქმის მსცნობს მეუის ინაკლის ცხოვრებასა, მაშასადამე ვკონებთ ჩუშნის «ცისკრის» მკითხველნი დაშთენ კმაყოფილ, ამ გვან ჩინებულის სტატის დაბეჭდვისათვის.

საქართველოს ჩინებულთა. რადგანც საქართველოს ქუცყანა ლეკთაგან ამდენ ხანს ამისთანას მოუხვედრებელს მტრობათ შეაწროვდა ზე მოუთმენელს ჭინს მიეცა, ჩუქნც მკაცრადღის ბევრ ღირსის განჯილობით ვეცადენით, მაგრამ ან იქნა ისეთი წამალი ზე საქმე გუწ ვინოვნეთ, რომ ჩუქნის ქუცყანისათვის გვერგოთ დამ. ამისთვის ამ ხანად, დუთით, ყოვლის უმჯობესად ზე უკეთესად გამოვანჩივით ზე საქმითდ უველამ ვამჯობინეთ, რად ამის ქვემოთ დაგვიწეა.

ა — თუ დიდი მტერი იქნა ზე სამი ათასი კაცი ზე კიდევ მეტი ან შეიყაროს, ზე ამისთანა ძალით ჩუქნს ქუცყანაში შემოსვლა ან მოინდომოს ათასის კაცისათვის ზე მეტ ნაკლებისათვის ზე კიდევ ასისა ზე მეტნაკლებისათვის ეს გაგვიჩივებია: რად თაკადი ანუ მოხელე ზე ან მოხელე, ანუ ახნაუჭი მოხელე ზე ან-მოხელე: გლეხნი მოხელენი თუ მსახურნი, თუ მოყადრენი, თუ ხიზანნი დამდენნიცა დამ იყვნენ უნთს სახლში ზე ოჯახში. თუთის თვის მოხატეაში ჩაგვიგდია ზე დაგვიწეა ზე სხუას დავთანში გაგვიჩივებია. სადღესსა, მინბაშებსა ზე უხბაშებსა გაქდა, ყოველა კაცი თონმეტ თვეზე გაგვიყვია, ზე დოგონათაც დაგვიყვია. უნთი დიდი საქმით დავთან ჩუქნ მოხელეთათვის მიგვიჩივებია, ზე თუთი დავთან უხბაშებისათვის მიგვიჩივებია, ზე სხუა სოფელ-სოფელ მებატონეთათვის ზე მოხელეთათვის მიგვიჩივებია, ზე ასე გაგვიჩივებია უველასთან, დოგონაც ამაში დაგვიწეა.

ბ — კოდის შუნი მადეკი სუქსათი ზე დგინო
 რომელიც აქამდე ჩუქნებან ჯადისათუხ ეთხოვეოდ
 გლეს-კაცსა, ადამა ეთხოვოს, თაყიანის მოწიგების
 დაშქრობაში, თუთონ მოხმადონ ზე შეტი ზე ნაკ-
 ლება ამ დაშქრობაში თითონვე დუთათ შეასტუ-
 ლონ. ჩუქნ ამისი მთხოველნი ადამა ვადთ. ჩუქნს
 სახანო უმას, კოდის შუნი ზე კუალები ჯადისათუხ
 რომ ეწმუკოდათ, ამას იქათ ადამ გამოეწმუკათ.

გ — ჩუქნ თვე-ღავე დ'გვიწყნია კ'ცნი. თვეცა
 ზე კაციცა სახელთ მსუქნიან; თუთოყულა იმ თუთო
 მთხოველის წიდა დდეს მოვიდეს სადაც
 ნამდვილად ჩუქნებან დაბარებული თავადი, აზნაურნი
 თუ გლეხი. თუ ან მოვიდა თავისავე სუქსათის
 თავდაცვით. იმას ისე დაეძინება, წაღ ამის ქვე-
 მით განდახდვიანება დავიწყნია.

დ — რომელიც ეს ჯადი ვადამე აქ ქალაქში
 შემოგვეუქნება, ვინ იცის რომ ჩუქნ ქანთას ზე
 ზე კახეთს, უახლოზნადსა ზე ანაკვ-ზე მიშველება
 ზე მდევრობა მოგვიბდეს, თუ თავის სუქსათის მადეკ
 რომელიც კ'ცს თუთნი წამოყულა, ის თავის სუქ-
 სათის რომელიც უნდა ისე მოიხმადეს; რომელიცა
 შუნი, ქერი ზე დგინო ექნება, თავადი ზე აზნაურთ
 ვადდა, მისის წაღების გზა გლეხს კაცს ჩუქნ უნდა
 მდევრობა, ეწმთ თვეს სუქსათი — სახსნალო ზე სა-
 მანხო შუნი, ქერი ზე დგინო, თავადსა ცაზნაურსა
 ზე გლეხსაც შექალისა გამო სწულუბათ უნდა მქონ-
 დესთ: თორე, წადგან ჩუქნ სუქსათს ანას დუქნი-
 სას ადამ გამოვადმეკთ, ჩუქნ რომ ჯადის სუქსათის

მდევა დაჯუწოთ, დიან ბეგნი მოვა [ქ რეზნს
სადქანს სუქსათის მიტემის ბინა ან ექნება. ეგელამ
იტოდეს, რომ სუქსათის წამომდება თავისს სახლშიაც
ჭამა ზე სმა მოუნდება: ბანემ წმინდის საწმუნო-
ებას ზე მსჯულისთუ, ზე მტრის შეშინებისათუ, ზე
სამსახურისათუ ამ ენთს თვეს აქაგ დახაჯოს
თავისს თავზედ. —

ე — თუ ვინმე ავით ცახდეს, — ეს დმუქთან
აშოკოს, — ზე ან სასიკვდილოთ ძნელად ავითამყოფი
ჭეჯანდეს მამა, დედა, ცოლი, შვილი, ძმა ზე ან და,
რომელ თვეშიაც წამოსასკული იყოს ან კიდევ
მოუკვდეს რამე, ესეც დმუქთან აშოკოს — ამისი
ამბავი იმისმან მებატონემ, მოხელემ ზე იმისმა სოფ-
ლის ჯანისკაცმა უნდა მოგვიტანოს ზე დატკაჯეკოს:
ამას ვეძახს უსაყვედურებთ. მაგრამ თუ ცუქილად
მოიგონა ვინმემ აკადამოფობა, ცაც განდასახდენო
ანის დაწესებული, მას ერთი-ოცად მიადგება. თუ
კიდევ სოფლის რეზნულებასამებზე, შემკვიდრე თუ
ხაზანი კაცი აიყაროს ზე სხვაგან წავიდეს, ეს ამბავი
იმ სოფლით შეგვაცუობინონ იმისმა მებატონემ,
მოხელემ ზე იმ სოფლის ჯანისკაცმა: რო ესა ზე ეს
აყრილი კაცი ამა ზე ამ სოფელში გავიდაო, რომ
იქადგან მოვითხოვოთ ის კაცი; თუ ანა რომელ,
სოფელზედაც მსწყრია იმასვე დაუწუებთ თხოვნას ზე
იმანვე უნდა გვიანოვნოს. —

გ — თუ ვინმემ ამ კაცებთანა წახდინა რამ
სოფელში, რომელშიაც მიკლენ, — შური, ქეჩი თუ
ჯეინო, ბატი თუ ქათმი, ძკობა, ცხვანი თუ დონი

ბადა თუ გენახა, დობე თუ ჭიკო, მოსაკალი თუ ჭინკნახულია, იმას თავისი საჩქარდა, მინნაში რ უსნაში ავა რ მოეწყნას რ განდახდევიანოს, თუ ჩუტნ განქნებით იქ, ჩუტნ განდავახდევიანებთ. მაგ- დამ, სოფლის კატა უსესა, შეშასა რ თიკას ვი ვუნ დანუშლას, რ თუ გამოსაყენებელი სახლას ხე რ სის იანადი იუოს-კამ ვკრცა ის უნდა დანკეგინონ.

ზ — დუთით, მანინ დოდესაც ჯანი შემოკეკეუება, მინგელს დდესაც რ გასტუმრების დდესაც, რ აგ- რეთვე სოფელ კიკას საჩქარდა რ მინნაში სანს უნახავს უკუქას: იმ მოდოგე-ში თუთოეულს სამყოფი ტყეა რ ქამალი სნულად უნდა შეთანდეს იმ ქრის, რ ესტელ უკუქას დომი გნახავთ, იანადს გაუჩნკვეთ, რ ვანსაც ან ვქნება სანა, იმას ტყე რ მოეგნებობით.

ც — რაც იმ ჯანს ეჭირება, უკუელა ცაცკანი- გეპა: აქამა, ჯანა რ უდრთაშაზანი. —

თ — ვანც ქანთლისა რ განსეთას ადებ-მატეშის კაცნი ანანს, დუქნას ბატონნა: ქანთველია, სომეხი, ვიანგა, თათანა, თუ უჩია, თუ ნა მალეთის კატაც უნდა იუოს ამათს ბადალს უყაბულაობთ. აგრეთვე შუქშია, მებადე, ხაბაზი, მინ რეული, გუონანს-დედა რ შემძლეხელი მქონსქვიდე — ამათს ბადალსაც უ- ყაბულაობთ რ ანც შეამდეება, დომი ამათი ბადალი ან მოვიდეს: უმტველად განდავახდევიანებთ. თუ ვანმე ვაჭანთოგანა გზას განსულა რ ქანთლისა რ განსეთასა მამულშია ან იმყოფება იმას ვეკას უსა- ვედურებთ რ ან მოგვიცაა მუჩახასა თავის მოდ- გობისათჳს. —

ი — წადგანც წესდებულებაა რომ ხუთისთავი, გინა ათისთავი ღმერთის მიერთვის, ამისთვის თუთაე-
 ულმა ჩუწნგანმა წელიწადში ერთი თვე მას მანათვას
 ზ სამსახური უჩუწნოს ჩუწნის ქუწუნის ზ ჩუწნი
 თავის სასაწგებლოდ.

ია — ამ საქმეში შიკველმა თავადმა თუ დააშავოს
 წამ, იმას ოცმოც ზ ათი თუშანი წაუკთვის. თუ
 თუთანი ან შქონდეს, ჯანსა გამოუკთვის ზ გამო-
 ნანთმევი ჯანმა, ჩუწნის ბეძანებით, სხუა სასაწ-
 დლო ჯანს მისცეს. —

იბ — ამ თავადმა თუ წინააღმდეგი წამ იკადროს:
 ან ლაშქანს დააკლდეს, ან კაცია დააკლოს ზ ან
 სხუა რიგი საქმე დაეჭინოს წინააღმდეგი ამ ლა-
 შქანობისა, იმას ოცია თუშანი წაუკთვის; თუ თუთანი
 ან შქონდეს, მამული გაესუიდოს, ზ გამონანთმევი
 ჯანმა ჩუწნის ბეძანებით, სხუა სასაწდლო ჯანს
 გაეუოს. —

იგ — თუ აზნაური თავისს რიგედ დააკლდეს
 ლაშქანს, ან მის შესახება ერთ-ერთი წამ დააშავოს,
 ათი თუშანი ჯანმა წაუკლოს ზ გამონანთმევი
 ჯანმაც ჩუწნის ბეძანებით სხუა სასაწდლო ჯანებს
 გაეუოს.

(განგმელება ექნება შედეგის წიგნში.)

სამეზავრო წერილები

1 აგვისტოს 1857 წ. ქ. გორს.

დღეს დაგზავნიდა ისევ ქ. გორს. გორის ახლო
თუ ანის დამე შესანიშნავი სავანა ზე ისხენება სადმე
დამ, ეს ანის უმეტეს უოკლასა ციხე უფლოსას
აღმენესული დოგოც მოგვიბიძგობს ისოტრიაუფლო-
სისაგანვე. უფლოს იყო შვილის-შვილი ქართლო-
სისა, ქართლის დამყანებელისა, ზე ამითი იფიქრე,
დავდენის ხნისა უნდა იყოს ეს ციხე. უფლის ციხე
მდებარეობს გორიდან შვიდს ვერს-ზე. ციხისა მან
ძირს ანის სოფელი, რომელსაცა ეწოდება მისავე
სახელი «უფლის ციხე», ამ სოფლის მანცხენა მზა-
რეს ანის სადი კვდე ამადლებული, რომელსაცა
ანის გამოტყნაღი უკმობსენესული ციხე. ციხის ძირს
მოუდის მტარე წყალი (ანხი) ვგონებ ადრე უნდა
მოდენაღი ყოფილიყო ამ ალაგს მდინარე მტკვარი,
ამისათვის რომ ძირში გამოქვაბული კვდე აქვს,
სადაცა თხელით ღრის გზა ციხეში, ზე დოდესც
ცდვებით მოსდგომიან ვინანტით მტკენა, ციხეა
მაშინვე ქვეშ იმ გამოქვაბულს კვდესთან, სადაცა

სწინს წყინის მადლები ნასობი ადგალები. აქედან
 ასწლად ციხეში ჩუქნ ვეკ გაგებრეთ: შინგულად
 დაგვიშადა ახმა, ამისთვის რომ შატაა ან ანის,
 რ შეოხედ სიბრეღვი თხილისამან. სოფლის ნაც-
 ვაღმა, კაცმა თითქმის მოხუცებულმა, რომელიცა
 ჩუმად ბუტბუტებდა, ვგონებ ჰკვირობდა ჩუქნს
 უცნაუკს იმას ახმათ მოგზაურობასზედ, ამასზედ
 წამომიღდა კომეღია ცხონებულას ანტონოვისა
 «ცივით მოგზაურობა» სადაცა იმხის ერთი გლეხი
 მოგზაურობაზედ «ნეტან ვიცოდე რას დაეხეცებინ
 ამ განთავსებულს კლდის სანახავათა, სადაცა ჯოჯო-
 ბის მეტს კაცა ვეკას ნახავსო» გვიჩინა ასგულა
 სხუა გზით, გზა ესე ანის მანჯუქნა მხარეს, რომ-
 ძელზედაცა ახმათ მადლა გიწყო გზაზედ. გაცხა
 ჰქონია თხილი, ზოგი ერთი ალაგა ამომსებულა.
 და ავეღით სულ მადლა, დაგვიგდა ნამდგალის კლ-
 დისაგან ამოჭრილი ალაგაჟის კაქები! ახ, საყვ-
 რელით მეგობრო, უნდა იცოდე, თუ რა გემნობით
 განდავაბიჯებდი უეხსა, უფლოსათგან დაწყობილი
 ვიდრე უკანასკნელის გიორგი XIII-მდინ, რაც მე-
 უენა განდაცვლილან სულ იქ წამომიღებენ თვალთ
 წინ!... თვითუფლად აღწეა, იმ ოთახებისა, მალატი-
 ბასა რ სხუა შიითხოვს დიდსა დროებასა რ ამას-
 თანავე შიომასადა. კანგათ იცი ამის გამოდგომა
 ჩემს მოგზაურობას დაბეკოლებას მისცემს. უოგულად
 ოთახი, (უეჭველად ოთახები მეუის დაბნაისელთან
 რ მხლებულთან თვს ყოფილად) გამოკვეთილია კლდით-
 გან, ამასთანავე ჭეჭი, კლდები თუ სხუა, სულ
 ჩუქნით ანის გამოჭრილი. ქუჩები, ბანკები

თუ შეიძლება, სულ სალი კლდეა ზე რუქტომბა...
 სამეფო ზალტაძე გამაცა!! წამოიღებინე გრძელი
 ღანბანი, რომელსაცა ონი სვეტი აქუს მიღებულა,
 საკანკელის რუქტომბით ამოჭნილა, ერთი მათგანი
 ჩამოქცეულა, თავს უოუილა დაღებულ ტახტი
 აგრეთვე ქსა, აქეთ იქათაქუს გასავალი სხუა
 ოთახებში, რომელნიცა აგრეთვე ანიან ამოჭნილნი
 სხუა ზე სხუა სახით მშვენიერის გელოვნებითა. ვი-
 ჯგეა ნახუანი საათი თათქმის მეტი სამხუალ ამა
 საკანკელის ზალტაძეს, ვუუუტებდი ოთხკუთხე
 გაკვარვებით ზე ან ვიტოდი სად ვიუავი, მივეცი
 თავი ჩემი ჩვეულებრივ ფიქსსა, წამოიღებინე უფლოსი
 მჯდომანე ტახტზედ, წავდენისამე ათასათასის წლის
 წინათ, ზე და მოველი გონსა, ვნახე რომ მომდიაოდ
 ცემლი ნაკადულსაჲთ. ვხელავდი, რომ უოველი
 კლდე ზე უოველი ქუა ამა უცნაურის ტახისა, თუთ-
 ეული რუქტომბა, რომელშიცა ანის ანეული გელო-
 ვნება სომხისა, სხანსეთისა, ვიზანტიისა, ანაბუისა,
 თითქოს ჩაიდგავდა სულსა, გამოჭსცემდა კმასა ზე
 მომითხრობდა გაგლიდს, შოწის ღმოს საქმეებსა.
 გამაუწყოლა ტანში ზე შეცა ვაწეე განეოების
 მიზამგით ქანანის მომანთვა ზე მჭმუნვაკებით დაძღვდა:

ნეტან შენ ციხეე მოგცა აწ ენა,
 რომლით მამცნო მე: ვინ ადგაშენა?
 ვინ ჩაგვიანა შენ საფუძველი,
 ან შემოგებო რომლისა გელი;
 განაზმანს ევ შენობა ვინა,
 ანუ ვის აქუნდა შენშიგან ბინა?

ვინ იყო მიწვეულ შენზედ მუდობულად,
 ან რომელას თქმის იყო მტკიცებულად?
 მტკიცე ცისეგ! ეგე რუგა მკვამლე,
 შენას ხალგობი მტკიცეც, რომ ვაქ გმუნკავე!
 ვგაღად ფაქის მავეც შაკ შენს ხალგახე,
 რე ცალკე ამ ტვირის შეაღის სმახე!
 ესეღ ნაწნადად აღვეც იქნება,
 ამა მტკიცაქს აქუნდა აქეთ დინება;
 იქნებ ვაზანტათ გაქს ვადგა მტვერა,
 რე ვაწუხებდა ვით დონიევი?
 იქნებ ეს მტკიცადიც გამუხთლობდა შენა,
 წა ჯეკ ან ვაქუნდა ზენადის წმქენა?
 ვინ იცავს, წავდენ გზის უსქენათ
 მევეთ ამ ალაგს, — ხან უწუნათ;
 გვინებ წავდენ გზის სასხლი დადგნიდა
 მტკიცოვან ამ ალაგს-ზე ხან აყრილა.
 ვინ იცავს რომდენ გზის მევეთ სჯულის
 დაუდგიათ აქ გონიერული;
 ვინ იცავს აქუნდათ ვით სჯულის დება;
 აქუნდათ ვითაინ ან ჩვეულება!!!
 მტკიც ცისეგ! მევე სად ისვენებდა,
 ანუ თუ სადილს სად იკეშებდა?
 ხომ ან გინილაგს მევა თამაინი,
 რომელს დამდენდა დუსთველის ქნაინი?
 ან განგიცდათ ხომ მისი სახე?
 ნეტადება შენ თუ რომე ნახე.

აქ ჩემი აზრი იწყებოდა. რომდენი სხვა ზე სხვა ფიქრი

შეაწყვედა ჩემს აზრს, ვინა ვაძველებდი სიტყვებს
 რომლითაც წამომეთქია გმნობა ჩემი, მოკვლი
 გოგონი ზე ფიქტი ჩემი ჭიდეუ იქით მაჟინიანს. გა-
 კემოებათ სწულთან მუდგნობა ზე სინუშე მუშობ-
 დენ, სადაცა უოჯილან შეჟენი, იქ ხედავთ მხოლოდ
 ფინიგელებსა. — თავს ანის ეკვლესია, ის ჭი აგუნით
 ანის ნაკეობი, ამასთანავე წასაკვირველია მაშინ,
 რომესაც წამწმუნობა ქრისტიანობანი შემიბნულს
 საქათველოში. ზედა წამწედა, ანუ სხუა წამ წამინი
 რომლითაც შეიძლოს ვაძღა შეტყობა მისსე, ანა
 და იმავება, უთუთ ფინდს უოჯილეს, მაცემ
 სიმკვლეს ზე დნობას უოჯილეს მაშინშია. საყვარ-
 ლელო შეგობანა წემი, მხოლოდ ამასეუ ვებნა-
 ლებოდე, რომ ანთვანც შემივენოდა ისე ვანცად
 ვინ გაგინდოვ, დადგან შეუძლოდ შევიქმენ ზე გა-
 მოგვმუნვ სადგომს. — საითვენც მივინდვ, უოჯი-
 ლგან მესმის ქება მწედალ ქალებისა, იმათი ლექსები
 უნდა წავკვირინოთ ცინგანში, ივითუ ღიდი შეშ-
 ხვევა ანის იმათის ნასუნია, თ. წ. ა. ადმითქვა ცა-
 ტნობება ზე ვანანებთ ამ დღებში იმათ სოფელში
 ასედას.

შენი კ.

ვიკიბგელოთაღმი.

სინაწული, რომლითაც ადამსება უოჯილეს გულო
 ზე სული ჩემი, ოდეს მივიღებ თუთაუქლსა რომესა
 ჩუენის უუნნადისასა, ანა მაღმიძს ვამოვსთქა ანცა
 6.

ენით, ანცა კალბით. ადვსებული ამა გამოუთქმე-
 ლითა გემნობითა მე დიდხანს მივეცემი, რომელსამე
 უსაზღვრელსა დეჰილსა. დიდხანს ვსჭუტეც ამა სა-
 საბეგებლო ზე სასიამოვნო საგანსა ზე შემდეგ წაო-
 ლენისამე დროასა ველს ვჭეოუ ფუტცელო დაჭრასა
 ზე ვიწუეუ კითხვასა დიდის უწყაღდებითა, წადგანც
 მივეცემი უკვე სულის ზე გულის მიუდროებასა.
 ესკეთსა მდგომარეობასა-შინა ვიუავ ოდეს მივიღე
 მიწვეული წიგნი ამა 1858 წლისა. ვიწუეუ ფუტცე-
 ლთა დაჭრა ზე ოდეს დაგასწულე, ვადმოვიბაღე, და-
 ვსდებ ზე დავიწუე კითხვა მიწვეულის სტატიათა: უ.
 მამაცოვისა «მიზეზისათვის ვაზის სწავლებისა ზე მისი
წამლობა» ვგონებ რუსულით ვადმოვებულისა, თუმიცა
 ანა ზისჩანს. დმუწითან ინებოს განმჩავლება, ამ გვან
 სტატიათა, ფრთად სასაბეგებლოთა. იქნება რომელ-
 თამე გამკიცხლოთ ვსწეთისა უკანანოვისათვის წად-
 განაც ვიწუე კითხვა ანა დასაწუისილამ, განა მასუდ
 მასქუის მცინე მიზეზი. სემოსსენებულ სტატიათა
 ადმოწინდენ მცნობნი ჩუშნის მიწეაღნი, დიდსება
 რომელთა ფუტცელოთა ვიცით, ხოლო აქედამ იწუეს
 ადმოწინა ახალთა მიწეაღთა: უ.უ. მამაცოვი ზე
 დამალუდამ ქვერე ვკთის ასოასა, ესე იგი თ. ინებოს
 დმუწითა განმჩავლება თანამიწუეთა ჩუშნის უკანა-
 ლისა.

იქნება, საუვანელო მკითხველო! მოელთ ჩემგან
 რომელსამე ვცელოსა სტატიათა, ამ ახალ მიწეაღთა
 ზედა. ანა. განჩევა მათი მიმინდვია სხუა მიწეა-
 ლთათვის, რომელთა მოწინს უკანასკნელი მე ვან.

სურველი ჩემი აწ მდგომარეობს მხოლოდ უჩინარ
 საგანსა შინა, ანუ, ვსთქუათ ნამდვილათ, უჩინარ
 ლექსა შინა. ამ გვანდი შენიშვნა- ანუ მსჯავ, ან
 იქნება უსაძებლო ზე საკიცხავი, წადგანც ძველი
ქანთული ენა მიეტა დიდსა ცვლილებასა მიზუნასა-
გამო სხუსა ზე სხუსა. მცინე ზე მანთალი მსჯობს
 დიდსა ზე სიტუზვესა. — ესეთ ვსთქუათ მას სუდ.

აქამომდენ ანაგან ან მთელი შინა განმარტე-
 ბისათს ჩუწინის ქალაქის სახელისა ზე მართ შეუ-
 ლობისათს მისისა, თუძტა უზინგულესი საგანი ჩუწ
 ნის უზინალისა უნდა იუოს მანთქელობა, ფალო-
 ლობიუნი შენიშვნა ზე სხუსა. აქამომდენ სოგნი
 მსწუტენ: ცოილისი, ზოგნი თუილისი, რომელი
 ცოუის ზე რომელი მანთადია?

ნამდვილი წოდება ჩუწინის ქალაქისა ვგონებ უნდა
 იუოს თ ბ ი ლ ი ს ი ზე ანა ცოუილისი, თ ბ ი-
 ლ ი ს ი ს ქ ა ლ ა ქ ი ზე ანა ცოუილისი ს ქ ა ლ ა-
 ქ ი. ვინაითგან წოდება ესე მიუღია მას, რომეო-
 თაც მოგვიტხნობენ შეუქადნი, თ ბ ი ლ ი ს წ უ ლ ი-
 რ ა მ: (ზე ანა ცოუილის წულადამ:), აბანოუბიდამ,
 რომელნც მკაგალნი ანიან აქ. ამ მანსუდ მოგ-
 ვიუგანენ ჩუწნ სხუნა მკაგალნი ალაგნაცა, სადაცა
 იუო თბალი წულეები ზე რომელნიცა იწოდებოდნენ
 ამავე სახელად. მაგალითებ: ძველად იუო ნ უ მ ი-
 დ ი ს ქ ა ლ ა ქ ი ტინილის, დიდებული თბილის წულე-
 ბითა, ზე აქამომდენ ალაგსა მას, სადაცა იუო ადმე-
 ნებული ქალაქი ესე უწოდებენ ტიფლისა, — Тифлис,
 ხოლო ქანთულად უნდა ვსთქუა-

პაპი, ბოღების საკონკლავოში, აწის უცხო ქადაკი. ცეცხლიცად სახელ წოდებული, სახელი ესე მიაუღია მას, როგორცათაც ჰსურენ, მაგალ. კლამპროტი (Клапротъ), სლაგანუნის ანუ წესუნის ლექსიდან Тепло თბილი. ხმალება ცნაცვლად თანუ ფნაცვლად თან. შეშვენის ჩუცნსა ენსა ზთითქმის ჰკანგამს მნიშვნელობასა ლექსთასა. და იქნება ვსთქათ: ცაგი ნაცვლად თაგი; ცოვი ნაცვლად თოფი; ცოკი ნაცვლად თოკი; თეაგი ნაცვლად ტეაგი ზ სხუა.

დასასწულ უშომწილესად გობოვთ დამიწდვილთ ეს ჩემი ჰახნა, უკეთუ ვან შემცლადი. მე ან მუყინება მსხავსად რომელთამე მწედალთა, რომელთათვის კრიტიკა აწის სასიკვდილო ნივთი, ამ შემთხვევაში სწულებით განვიყოჲ ჰსხსა უკანამზინისასა, რომელსაც უთქვამს: « Никто не предприметь законовъ публикъ; она властна судить и книги и сочинителей. »

აღო. სავანელი.

ქ. თბილისს.

მ.წ.ს. ძვ. იტალია-ში

— იტალიაში, ნუჰოლის ქალაქში ამ ახლოს ხანში მომხდანა საშინელი მიწისძვრა. ხუთი ქალაქი მკვდა თითქმის მიწასთან გაუსწოლებია. ზოგი ამთგანი ისე დანგრეულია თურმე, რომ მნახველი ან იწმუნებს, ქალაქი ყოფილა იქა თუ ანა? დიცხვი მკვლანთა შეადგენს ოც ზ ხუთი ათასს სულს. მთავრობას მწავლის დონისადიებით ზოგნი უწონა მოუწინაა სიკვდილისაგან, ასე რომ ნაქცევებისგან ზოგი ცოცხალად მკვდანი ამოუყანიათ ზ ზოგი სწულუებით მტული. ზოგნი უწონა ცოცხალად დაუღუღან მიწაში. მიწისძვრის ჟამს ერთს აუთქაში, წამლებს გამსეიდავი დაუტანია სახლსა ზ თან შედრენია უწთი ბუთილკა ნაშაწავი, რომელიცა სჭერია კელში, ამ ნაშაწავით დანგრეულ-დაქცეულის სახლას ქვეშ დაუწინა თავი ექვსი დღე, ზ წავი გამოდევია, უგმკნია სიკვდილის მოახლოება სიმშაღისა გამა, აუღია ქვა ზ ქვსათვს იმდენი უთა, ვიდრე გამომხდანა ვა გარეთ ზ შეუტყვია ხაღსსა, რომელსაცა მიუგვრია ზ ამოუყანა. ამ ჰემოხსენებულს ქალაქებსა გარემო სოფელში ხომ ვინ აღწენს წამდენი ათასნი კაცნი დანთქომილან სახლებსა ქვეშ. შემწეობის მაცემა ამ გვან შემთხვევაში უგელამ ვიდრე რომ ან შეიძლება უოგელგან, ამისთვის რომ აქამომდენ გვალად იწევა მიწა, ამ ხუთ ქალაქს

განდა, კვალად მიწასთან გასწოდეუღა თექვსმეტა სოფელი. ვებსუგაის ცეცხლის მთის ახლო-მახლო მიწითგან, მიწის-ძვანის წინათ შეუნიშნავთ, რომ ამოდენადა კვამლი, ამაზედ იშიშვიან ვებსუგის მთისაგან, რომ ან მოახვდინოს კვალად უბედურობა. ყოველთ უბედურებაზედ, რომელნიც მომხვდნან ადრე, ახლანდელი უბედურება მეტობს. წინამძღვანი უნთის მონასტრისა, იწეება რომ, ამის კელქეითნი ხუთნი მონასტრენი სწულებით დანგრეულან ზე შიგ მყოფნი მამანიც დაუტანია სწულებით ისე, რომ ანცა თუ უნთი მოხერხება ამ უბედურებას. ვებსუგის ახლო-მახლო, თუ რომ სადმე წყალი ყოფილა სწულებით დამოწმალა, ეს მოასწავებს მთის გასქლომასა ზე ცეცხლის გამოხლომასა. შვიდმეტს დეკემბერიოგან ნუანოლის ქალაქში ოცმოცჯერ შეკრეულა მიწა. —

მოღაყებისადმი

ზატაკ-საცემო «ცისკანის» მოღვაწეო! ჩუქნის სანუგეშოს ენის «ცისკან-შიდ» იჯთ ითქმის, უხშირესად ვჭმბოვე ყვედრება მაქცეული საზოგადოებისადმი ჩუქნისა, ვითომც გულგრილობისათვის შეწევნად ამა ღვაწლისად. თანახმა ვან, რომელ ნამდვილ ვანთ ჩუქნ ღიანნი ყვედრებისანი, ვინათგან ჰსჯით თქუქნ ესრედ, ვითაცცა ეშესაბამების კაცსა მხურვალედ მიყრდნობილსა სიყვანჯლისადმი მამულისა ზე მამას-სიამე უფალს მის, წასაცა ძალუმს ანათუ აღმა-

დღება, ანამედ წაოდენმეწაწამოჩენადცა სამშობლოდსა
 დინსებოსა. ჩემის მხრით ზ ვჭეონებ მდავალნიცა
 სხუანი ჩემთანა ანათუ ოდენ მივიღებთ ამა უკვლ-
 ლებასა თავის თავიედ, ანამედ სწულის მადლობით
 ვაქებთ გულისტკივნელობასა თქუწინსა ნაკლულებანე-
 ბათათს ჩუწინ შოწინს აწ დანახულოთ, ხოლო შო-
 ტეკებად მომატებულთა სიტყვათათს, უკეთუ ჩუწინგანი
 ვინმე ჰხოგებს ესტეოს ამა წითგნასა შოწინს, აწის
 უკუწმე უკუწინაესი ხანისხი მადლობისა.

იმედი მაქუს მე, ესკედ მგმნობელს ნებას მომ-
 ცემო ვსთქუა წაოდენიმე სიტყვანი, დომელთაცა ძა-
 ლედუასთ შენდობისა მოთხოვნა ზ მით ენაოდნენ
 შინც ალაშქრონ დინსეულად მოქტეული ჩუწინდა-
 მო ვმა უკუწმდნებისა:

იცით, დომელ დრო მანთავს უოველსავე ზ უკეთუ
 უოველსავე, უღწველია ჰანწინსაც ვატობნივთა; ხო-
 გადისა ამის კანონისაშებდ წასაკვირველია ჩუწინცა
 ვანთ შემდგენი დროდსანი. — დრონი დაუდგრომელ
 იყვნენ, აწიან ზ იქნებიან, ეკ სახედვე ვატობნივი
 წინააგამშობელობადცა, განწა სიუვანული მამუ-
 ლისა, სანანი უოველს ხალხს ზ უოველთ დროთ
 შინა შეუჩეველად, მანადის მგეი, აწა შესდის
 საზდგანთა შოწინს ცვალებათასა მით, წამეთუ იგჳ
 თუთ დროთაცა შეჩუსწავს, განწა (ბეკნი განწა
 აწ მიწწახლო!) უმაარჩული, ჟენ უცხო სოვლისა
 სწავლისაგანცა, სიუვანულით მიუყდნობის მას,
 წამსაც ჰწინდის მას, ესე იგი მუშეთი მიძისათა;
 ბუნებით უმანკო ზ მოყვანული, იგი აწა წაცხს

მოკლედობადცა უყვარდეს მშობელი თჳსი დედა ესნელ, ვითაც მზნდელნი მუძუნა, ხოლო ოდეს მოწიფოს ჰასაკსა გონიერებისასა, მაშინ იცის მან შემსტავსებული ჰატავი ძიძისა, ანამედ უმეტესად სიუკანული ბუნებისა, რომელმანცა წამოიყვანა იგი ქუჭუნად. ესე მისთვის ვსთქვ, წათა შეგვან-ცხოთ ჩუწნცა ჩიჯლად მაჩულისათჳს, წამეთუ მანოებელი ძიძა ზ განმსწავლელი მძუძე მანკადად დამამკანდნი ჩუწნის ადზნდისათჳს წანკვავლენენ აწ ოდენ მშობელთადში. მამეული სახლი მიგვიოვან-ლაჳს წა ადმზნდელთაგან, გვამცნებს ზანკვლად, წათა ამა უკანასკნელთადმა დავიცვათ ვალი, უსანჯვ-წომსა მადლობისა ადსასრულადმდე ზ შემდეგ ვი-ცნათ წა მივიდნი სახლი, შევიუვანოთ იგი ყოვლათა ძაღითა; ზ აწა დრო ჩუწნისა აწმყოღსა ჰასაკისა. — ნაკლულევანება მოწის ამა ოწთა მოწის-მოწთა სახდვანთა ანა აწს დიწსი უღმობელისა უგე-დრებისა, მიგვანად ამისა აწცა მცინე დრო ადმო-სვლიდამ ჩუწნის ენის- ცისკრისა აწა ეგოდენ სასტიკ აწს, წათა ჩუწნულთა გრძლისა ძიღისათა მოგვთხოვს შეუნდობლად ადმოსთობა დიუწაჳს ოდენ მისსა, ვი-ნაძთგან რომელნიმე უკუწ ადჳწმანთენით, რომელნიმე ძიღსა მოწის ჳურეთ კიდევ ვხედავთ, რეცა თუ ოცნებად განთიადსა ზ სხუათა განგუადვიძებს თჳს დწოზედ ბწჳინვალება, სხივი ზ სიცხე მზისა, გა-წნა ვიძედოყნებთ რომელ, ჩოგადსა მოფენას მზისასა ჳწაოკებთ ყოველთა უცოდნულად.

აწა ბოდნიწი ჩუწნთა ნაკლულევანებათა ზ იმედი თქუწნთა დჳწულთა ნუგეშინის ცემისა. —

თ. ინოვლი დოთრთიფიფანნიმე.

დღეისებრი:

ლაშქრობა ქანთხელთა კავკასი-ზე. კნ. ნ. ბანათოვისა.

ზეგვი. კნ. ა. ჭავჭავაძისა.

გალობა სიტყუნივისა. , . . . კნ. ნ. ბანათოვისა.

ჩვილი. კნ. ნ. ბანათოვისა.

ძველს სატრქოს. წამამძესა.

ჩამთნის შემოღობება. თ.

ფილა. თ.

პროზა:

✓ ახსასწყლი ქუჭუნისა. თ.

შევე ეწველე მეოცის განჩინება.

სამეზავლე წიგნები. წიგნი შესამე. ვე. ვეწესელიძისა.

✚ შეითხველთადმი. ალ სავანდლისა.

სხუა ზ სხუა ამზავი. (ნახ. მეორე გვერდი.)